

1. ที่มาและความสำคัญ

ผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและการเติบโตทางเศรษฐกิจในหลายประเทศ ด้วยเหตุนี้ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับการเร่งแก้ไขปัญหาสังแวดล้อม รวมถึงการจัดทำความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิ การกำหนดเป้าหมายการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้ความตกลงปารีส (Paris agreement) สำหรับประเทศไทยได้ประกาศเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contributions – NDCs) ภายใต้ความตกลงปารีสด้วยเช่นกัน โดยกำหนดเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (net zero emission) ในปี 2050 ตามแผน NDC 3.0

เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวรวมถึงการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และจัดทำแผนและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหลายฉบับ ตัวอย่างแผนที่สำคัญเช่น แผนปฏิบัติการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 ได้จัดลำดับความสำคัญสาขาธุรกิจที่ควรเร่งดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกทั้งหมด 5 สาขา ได้แก่ พลังงาน คมนาคมขนส่ง กระบวนการทางอุตสาหกรรม การจัดการของเสียชุมชนและน้ำเสียอุตสาหกรรม และเกษตร¹ นอกจากนี้ภาครัฐยังมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินธุรกิจหรือโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG model) อีกด้วย²

ด้วยแรงกดดันจากเวทีโลกประกอบกับการกำหนดเป้าหมายระดับชาติรวมถึงแรงกดดันจากตลาดทั้งในและต่างประเทศทำให้ภาคธุรกิจไทยมีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ไม่เพียงแต่ผู้ประกอบการรายใหญ่เท่านั้นที่จะต้องปรับตัวตามทิศทางดังกล่าว แต่กลุ่ม SMEs ก็ได้รับแรงกดดันเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง SMEs ที่เป็นซัพพลายเออร์ในห่วงโซ่อุปทาน เพราะธุรกิจขนาดใหญ่อาจขยายขอบเขตประเภทการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจาก Scope 1 และ 2 ไปยัง Scope 3³ ซึ่งหมายถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมอื่นๆ อาทิ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ

¹ แผนปฏิบัติการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 เข้าถึงได้ที่ <https://www.dcce.go.th/3317/>

² BCG Economy หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy)

³ ประเภทการปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกที่เป็นมาตรฐานสากลสำหรับการวัดและรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร ประกอบด้วย 3 ขอบเขต ได้แก่ Scope 1 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางตรงจากกิจกรรมของธุรกิจเอง Scope 2 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมจากการใช้พลังงาน และ scope 3 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมอื่นๆ

ซัพพลายเออร์ในห่วงโซ่คุณค่า ทำให้ SMEs อาจได้รับอิทธิพลจากการขยายขอบเขตดังกล่าวและจำเป็นจะต้องมีการปรับตัวด้วยเช่นกัน มีเช่นนั้นอาจพลาดโอกาสที่จะเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานสีเขียวหรือโอกาสในการเข้าถึงตลาดที่ค้ำถึงสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนผ่านไปสู่การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้นนอกจากจะอาศัยความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจที่ค้ำถึงสิ่งแวดล้อมแล้ว เงินทุนคือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการทั้งรายเล็กและรายใหญ่สามารถปรับตัวได้ ดังนั้น ภาคการเงินจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับตัวหรือเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุนของกลุ่ม SMEs ซึ่งเป็นหน่วยที่สำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากสัดส่วนจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่มากถึงร้อยละ 99.5 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด⁴ ดังนั้น การพัฒนาความช่วยเหลือทางการเงินที่มุ่งเป้าไปยังกลุ่ม SMEs นั้นจะสามารถสร้างการเปลี่ยนผ่านได้ในวงกว้าง

ปัจจุบันระบบนิเวศการเงินสีเขียว (green finance ecosystem) ในประเทศไทยได้ถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับเพื่อรองรับการดำเนินการตามเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศที่กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น การพัฒนา Thailand Taxonomy เพื่อกำหนดมาตรฐานการจำแนกกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ภาคการเงินไทยได้กำหนดทิศทางนโยบายเพื่อส่งเสริมการเงินเพื่อความยั่งยืน (sustainable finance) ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) โดยในปี 2024 ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับธนาคารพาณิชย์ได้ริเริ่มโครงการการเงินเพื่อปรับตัวสู่ความยั่งยืนของภาคธุรกิจ (Financing the Transition)⁵ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านการดำเนินธุรกิจที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไปสู่แนวทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ในส่วนของการเงินสีเขียว (green finance) นั้นนับเป็นส่วนหนึ่งของการเงินเพื่อความยั่งยืนโดยจะอยู่ภายใต้ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การเงินสีเขียวจะมุ่งเน้นการจัดสรรเงินทุนแก่ภาคธุรกิจเพื่อดำเนินการเปลี่ยนผ่าน

⁴ รายงานสถานการณ์ SME ปี 2568 จัดทำโดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เข้าถึงได้ที่

https://www.sme.go.th/uploads/file/20250701-093400_SME_SitReport2025_TH_Web.pdf

⁵ ที่มา: <https://www.bot.or.th/th/financial-innovation/sustainable-finance/green/Financing-the-Transition.html>

ไปสู่การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการบรรเทาผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (climate mitigation and adaptation)

ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐหลายแห่งได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และให้บริการทางการเงินสีเขียวและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น สินเชื่อสีเขียว (green loan) เป็นสินเชื่อเพื่อสนับสนุนโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สินเชื่อที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Linked Loan - SLL) เป็นสินเชื่อที่ผู้กู้จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางการเงินมากขึ้นหากสามารถบรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืนตามที่กำหนดไว้กับผู้ให้กู้ อาทิ การได้รับอัตราดอกเบี้ยหรือค่าธรรมเนียมที่ลดลง ตราสารหนี้สีเขียว (green bond) เป็นการระดมทุนโดยผู้ประกอบการหรือสถาบันการเงินเพื่อนำไปลงทุนในโครงการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ตลาดการเงินสีเขียวของไทยยังจัดว่าอยู่ในช่วงเริ่มต้น แม้จะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และให้บริการทางการเงินสีเขียวมานานกว่า 10 ปี แต่สัดส่วนการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากตลาดการเงินดังกล่าวยังไม่มากนัก สะท้อนจากข้อมูลสัดส่วนของสินเชื่อสีเขียวและสินเชื่อเพื่อความยั่งยืนในปี 2023 ยังคิดเป็นเพียงร้อยละ 1.4 ของยอดสินเชื่อคงค้างรวมทั้งระบบเท่านั้น เช่นเดียวกับการออกตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืนซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 5 ของยอดคงค้างตราสารหนี้ไทย⁶ จากข้อมูลดังกล่าวอาจอนุมานได้ว่าที่ผ่านมาผู้ประกอบการอาจยังไม่ทราบหรือไม่สนใจใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินสีเขียว หรือสนใจแต่อาจพบอุปสรรคในกระบวนการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำรายงานวัดผลด้านสิ่งแวดล้อมหรือบัญชีก๊าซเรือนกระจกเพื่อประกอบการขอสินเชื่อ ระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อขอสินเชื่อสีเขียว ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่อาจจะยังไม่ตรงกับความต้องการ เป็นต้น

ขณะเดียวกันฝั่งสถาบันการเงินเองอาจเผชิญกับอุปสรรคในการให้บริการทางการเงินสีเขียวด้วยเช่นกัน เช่น การขาดข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการเพื่อประกอบการพิจารณาการให้สินเชื่อ ความเสี่ยงในการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ที่จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดหรือการวัดผลที่ชัดเจนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการฟอกเขียว (greenwashing) รวมถึงการขาดความรู้ความเข้าใจของผู้จัดการความสัมพันธ์ลูกค้า (relationship manager) ในการแนะนำผลิตภัณฑ์และให้บริการทางการเงินสีเขียว เป็นต้น

⁶ ที่มา: https://www.bot.or.th/content/dam/bot/financial-innovation/sustainable-finance/green/taxonomy/S01_TH_Thailand%20Background.pdf

ทั้งนี้ รายละเอียดของอุปสรรคดังกล่าวรวมถึงปัจจัยขับเคลื่อนที่จะทำให้ SMEs เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการเงินสีเขียวให้ได้มากขึ้นนั้นทางคณะผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาในขั้นตอนถัดไป

ผลการศึกษาภายใต้โครงการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจถึงอุปสรรคและปัจจัยขับเคลื่อนที่มีผลต่อการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากการเงินสีเขียวของ SMEs ซึ่งจะช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายรวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศการเงินสีเขียวสามารถร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาตลาดการเงินสีเขียวของไทยให้เกิดประโยชน์ต่อภาคธุรกิจมากยิ่งขึ้น ทำให้ SMEs สามารถเตรียมพร้อมรับมือและปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือการพัฒนาธุรกิจทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยให้ภาคธุรกิจของไทยสามารถเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และผลักดันให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามที่ได้ประกาศไว้

2. นโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินสีเขียวในประเทศไทย (Green finance landscape)

นโยบายการเงินสีเขียวของประเทศไทยนับเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable finance) ซึ่งจะครอบคลุมการดำเนินงานในสามด้านประกอบด้วยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาล การจัดทำนโยบายดังกล่าวจึงเป็นการพัฒนากลไกและเครื่องมือทางการเงินเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ไทยได้ลงนามไว้ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ขององค์การสหประชาชาติในปี 2015 รวมถึงเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่ไทยให้สัตยาบันไว้ตามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ในปี 2016 นับแต่นั้นเป็นต้นมาภาคส่วนต่าง ๆ ของไทย ทั้งในภาคตลาดการเงิน ภาคตลาดทุน ภาคการคลัง รวมถึงหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำนโยบายและเริ่มดำเนินการเกี่ยวกับการเงินสีเขียว รวมถึงการเกิดความร่วมมือของหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับกลไกการเงินสีเขียว เช่น การร่วมกันจัดทำ Thailand taxonomy การจัดทำฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และการดำเนินโครงการเพื่อการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว สำหรับนโยบายการเงินสีเขียวของแต่ละภาคส่วนสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ภาคการเงิน

ในปี 2021 ภาคการเงินของไทยได้ประกาศใช้แนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable finance initiative) จัดทำโดยคณะทำงานด้านการเงินที่ยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก

หน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงิน 5 หน่วยงาน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง วัตถุประสงค์ของแนวทางดังกล่าวเป็นไปเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการเงินเพื่อความยั่งยืน และเป็นการสร้างระบบนิเวศการเงินเพื่อความยั่งยืนให้เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยภายใต้แนวทางดังกล่าวจะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 เสาหลัก ได้แก่ (1) การจัดทำอนุกรมวิธาน (taxonomy) (2) การเปิดเผยข้อมูล (data and disclosure) (3) การส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน (products and services) (4) การสร้างมาตรการจูงใจ (incentives) และ (5) การเสริมศักยภาพของบุคลากรภาคการเงิน (capacity building)

ต่อมาในปี 2022 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เผยแพร่เอกสาร**ทิศทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย**ต่อยอดจากแนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นไปที่การเงินด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ของการกำหนดทิศทางการดังกล่าวเพื่อให้ภาคการเงินไทยพร้อมรับมือกับโอกาสและความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ อีกทั้งเพื่อให้ภาคการเงินไทยมีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่ช่วยสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจไปสู่การดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือธุรกิจสีเขียว (green business) ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของการดำเนินงานของภาคการเงินที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนประกอบด้วย (1) การรักษาเสถียรภาพระบบการเงิน (Financial stability) (2) การสร้างโอกาสการลงทุนในเทคโนโลยีและรูปแบบธุรกิจใหม่ (Investment opportunity) และ (3) การสนับสนุน SMEs ให้ปรับตัว (Inclusivity) เช่น การส่งเสริมให้ SMEs มีเป้าหมายเรื่อง Net zero emission การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การส่งเสริมให้ SMEs เข้าถึงแหล่งทุนด้วยต้นทุนที่เหมาะสม เป็นต้น

การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของภาคการเงินจะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ซึ่งสอดคล้องกับเสาหลักภายใต้แนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน โดยจะเพิ่มเติมรายละเอียดที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- 1) การพัฒนา Thailand taxonomy เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันในการนิยามและจัดกลุ่มกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เริ่มจากปี 2023 มีการประกาศใช้ Thailand taxonomy ระยะที่ 1 ครอบคลุมกิจกรรมของภาคส่วนที่มีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจและมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง ได้แก่ ภาคพลังงานและภาคขนส่ง ต่อมาระยะที่ 2 ในปี 2025 มีการขยายขอบเขตเพิ่มเติมไปยังกิจกรรมภายใต้

ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ และภาคการจัดการของเสีย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการใช้ Thailand taxonomy ยังคงเป็นรูปแบบของภาคสมัครใจและยังอยู่ระหว่างการผลักดันให้เกิดการใช้จริงในภาคปฏิบัติ

- 2) การจัดทำฐานข้อมูลด้านความยั่งยืนของประเทศ (Green data ecosystem) เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สมดุลของข้อมูล (Information asymmetry) ช่วยในการจำแนกกิจกรรมทางเศรษฐกิจตาม Thailand taxonomy และสามารถใช้เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม โครงสร้างฐานข้อมูลดังกล่าวจะประกอบด้วย (1) การลงทะเบียนมาตรฐานการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (2) การเปิดเผยข้อมูลตามคู่มือการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานสากล (Task Force on Climate-related Financial Disclosures - TCFD) ของสถาบันการเงิน บริษัทจดทะเบียน และ SMEs (3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (data analytics) จากภาคส่วนต่างๆ และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ สภาพภูมิอากาศ สถิติการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ฯลฯ และ (4) ข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่สนับสนุนธุรกิจสีเขียว รวมถึงเงินสนับสนุนอื่นจากภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ แหล่งที่มาของฐานข้อมูล ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ให้บริการข้อมูล สถาบันการเงิน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) การออกแนวนโยบายการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของสถาบันการเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินผนวกแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานอย่างมีมาตรฐาน การผลักดันให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดี (industry handbook) เพื่อให้สถาบันการเงินใช้อ้างอิงเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารความเสี่ยงร่วมกัน รวมถึงการรับรองว่าจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่รองรับการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมของภาคธุรกิจให้เพียงพอและตรงกับความต้องการ โดยจะมุ่งเน้นไปที่กลุ่ม SMEs ทั้งนี้ ปัจจุบันทางสมาคมธนาคารได้จัดทำแนวปฏิบัติดังกล่าวแล้ว และสถาบันการเงินหลายแห่งมีการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมสีเขียวของภาคเอกชน เช่น หนี้กู้เพื่อโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม (Green Bond) กองทุนสีเขียว (Green Fund) และ สัญญาเงินกู้เพื่อโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม (Green Loan) เป็นต้น
- 4) การสร้างมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้สถาบันการเงิน ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น มาตรการจูงใจที่ช่วยลดต้นทุนทั้งต้นทุนการ

ดำเนินงานและต้นทุนด้านความเสี่ยงของผู้ประกอบการ อาทิ กลไกการค้ำประกันสินเชื่อสิ่งแวดล้อม
กลไกสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขอรับรองมาตรฐานกิจกรรมสีเขียว ฯลฯ

- 5) การพัฒนาทุนมนุษย์ในภาคการเงินด้วยการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ
เพื่อให้บุคลากรทางการเงินสามารถประเมินโอกาสและความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสามารถให้
คำแนะนำแก่ภาคธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

ภาคตลาดทุน

ปัจจุบันตลาดทุนไทยได้ให้ความสำคัญกับการระดมทุนเพื่อขับเคลื่อนงานด้านความยั่งยืน โดยทาง
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน กลต.) ในฐานะหน่วยกำกับดูแลตลาด
ทุนได้ออกหลักเกณฑ์⁷ เพื่อส่งเสริมวัตรกรรมทางการเงินในตลาดทุนที่รองรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น (1)
ตราสารหนี้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Bond) (2) ตราสารหนี้เพื่อพัฒนาสังคม (Social Bond) (3) ตราสาร
หนี้เพื่อความยั่งยืน (Sustainability Bond) และ (4) ตราสารหนี้ส่งเสริมความยั่งยืน (Sustainability-Linked
Bond) ซึ่งจะมีการกำหนดเงื่อนไขผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยที่ผูกโยงกับดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance
Indicators) ของโครงการ ในปี 2024 มีการออกตราสารหนี้ ESG ในไทยรวมมูลค่า 1.76 แสนล้านบาท โดยคิด
เป็น Green bond มูลค่า 9.8 พันล้านบาท

นอกจากนี้ ทางสำนักงาน กลต. ยังเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการระดมทุนเพื่อความยั่งยืนผ่านการ
ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนรวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ในตลาดทุนผนวกประเด็น ESG เข้าในกระบวนการดำเนินธุรกิจ
หรือการดำเนินงาน รวมถึงการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทที่มีตราสารในตลาดหลักทรัพย์เปิดเผยข้อมูล
ESG โดยสำนักงาน กลต. ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกแนวทางการรายงานความยั่งยืน
(Sustainability Reporting Guide) เพื่อให้การรายงานข้อมูลนั้นมีมาตรฐานและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติสากล
โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐาน ISSB⁸ ซึ่งจะเริ่มบังคับใช้ในปี 2026 สำหรับตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการแนะนำให้
รายงาน เช่น ประสิทธิภาพพลังงาน ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ปริมาณการใช้น้ำ แผนการบรรเทา

⁷ ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ ทจ. 3/2567 เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายตราสารหนี้ที่ออกใหม่ต่อบุคคลในวงจำกัด
และการเสนอขายหุ้นกู้แปลงสภาพต่อบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะ (ฉบับที่ 7)

⁸ มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่ออกโดยคณะกรรมการมาตรฐานความยั่งยืนระหว่างประเทศ (The International Sustainability
Standards Board - ISSB) ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 2 ฉบับ คือ (1) IFRS S1 เรื่องข้อกำหนดทั่วไปสำหรับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับความยั่งยืน และ
(2) IFRS S2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ

ความเสี่ยงจากภาวะโลกร้อน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูล ESG ยังเป็นภาระหน้าที่ของบริษัทขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนเท่านั้น ขณะที่ SMEs ยังไม่ได้ถูกกำหนดให้ต้องรายงานข้อมูลดังกล่าว เว้นแต่ SMEs บางรายที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานอาจเลือกเปิดเผยข้อมูล ESG โดยสมัครใจ

ภาคการคลัง

ปัจจุบันประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมได้ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำนโยบายการคลังของไทยเพื่อรองรับการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสีเขียว สำหรับการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม SMEs ให้ปรับตัวสู่ธุรกิจสีเขียว นั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีมาตรการหลักสองเรื่อง ได้แก่ (1) มาตรการทางการเงินผ่านสถาบันเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ฯลฯ โดยจัดให้มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อส่งเสริมการปรับตัวของภาคธุรกิจ และเชื่อมโยงให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม และ (2) มาตรการทางภาษีเพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจะมีภาระภาษีที่น้อยกว่า ขณะที่ธุรกิจที่ทำลายสิ่งแวดล้อมจะต้องจ่ายสูงกว่า อย่างไรก็ตาม มาตรการทางภาษีอยู่ระหว่างการพิจารณาโดยคณะรัฐมนตรี

นอกจากนี้ ในส่วนการดำเนินกิจกรรมสีเขียวของภาครัฐ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะได้จัดทำกรอบการเงินยั่งยืนของรัฐ (Sustainable Financing Framework) เพื่อรองรับการออกพันธบัตรเพื่อสิ่งแวดล้อม สังคม และความยั่งยืน ให้มีมาตรฐาน โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับในตลาด สำหรับเงินที่ได้จากการออกพันธบัตรสีเขียวจะถูกนำไปใช้ในโครงการในหมวดหมู่ที่กำหนด ได้แก่ (1) การขนส่งสะอาด (2) พลังงานหมุนเวียน (3) ประสิทธิภาพพลังงาน (4) การจัดการน้ำและน้ำเสียอย่างยั่งยืน (5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตและการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพบนบกและในน้ำ และ (6) อาคารสีเขียว ตัวอย่างเช่น ในปี 2024 รัฐบาลมีการออก sovereign sustainability-linked bond (SLB) เป็นครั้งแรก มูลค่ากว่า 3 หมื่นล้านบาท ซึ่งพันธบัตรดังกล่าวมีการผูกโยงตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ฯลฯ

ภาคสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินสีเขียว

นอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับตลาดการเงินโดยตรงแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินสีเขียวในมิติต่างๆ อาทิ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันกำลังดำเนินการผลักดันการจัดตั้งกองทุนภูมิอากาศ (climate fund) ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งกองทุนนี้มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งเงินทุนสีเขียวที่สำคัญให้แก่ระบบนิเวศการเงินสีเขียวของไทย โดย

วัตถุประสงค์ของกองทุนคือการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านของภาคธุรกิจสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ด้วยวิธีการจัดสรรเงินทุนในรูปแบบสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Low-Interest Green Loans) ให้แก่ผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การทำงานร่วมกับสถาบันการเงินในลักษณะ Fund of Funds เพื่อช่วยลดความเสี่ยงของโครงการสีเขียวและทำให้ SMEs สามารถเข้าถึงสินเชื่อของสถาบันการเงินได้มากขึ้น รวมถึงการจัดสรรเงินทุนสนับสนุนแบบให้เปล่า สำหรับแหล่งที่มาของเงินกองทุนฯ นั้นส่วนหนึ่งจะมาจากรายได้จากการกำหนดราคาคาร์บอน (carbon pricing) ผ่านมาตรการภาษีคาร์บอน (carbon tax) และการจัดให้มีระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Emission Trading Scheme - ETS)

ขณะที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวผ่านมาตรการที่หลากหลาย อาทิ การจัดทำตัวชี้วัด Green SME index ซึ่งเป็น self-assessment ที่ช่วยให้ SMEs ได้ประเมินศักยภาพธุรกิจตามแนวคิดธุรกิจสีเขียว เพื่อให้ทราบสถานะการดำเนินงานของธุรกิจ ส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว โดย สสว. คาดหวังว่าตัวชี้วัดดังกล่าวจะช่วยให้ SMEs สามารถเชื่อมโยงและเข้าถึงแหล่งเงินทุนสีเขียวได้มากขึ้น อีกทั้ง สสว. ยังมีบริการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญและบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการรับรองธุรกิจสีเขียว เช่น การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์หรือองค์กร การขอรับรองฉลากคาร์บอน ฯลฯ ผ่านระบบสนับสนุนด้านการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Service - BDS) ซึ่ง สสว. จะใช้วิธีอุดหนุนค่าใช้จ่ายในลักษณะแบบร่วมจ่าย (Co-payment) นอกจากนี้ สสว. ยังมีบทบาทในการเป็นแหล่งเงินทุนสีเขียว โดยมีการจัดสรรวงเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้ SMEs ใช้สำหรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว โดยในปี 2568 มีวงเงินกู้มูลค่ากว่า 2,000 ล้านบาท แบ่งเป็น (1) Transformation fund เพื่อปรับปรุงธุรกิจตามแนวคิดธุรกิจที่ยั่งยืน มูลค่า 1,000 ล้านบาท และ (2) Enhancement fund สำหรับกลุ่ม SMEs ที่มีศักยภาพ อาทิ ธุรกิจสีเขียว มูลค่า 1,000 ล้านบาท⁹

โดยสรุปประเทศไทยมีนโยบายเรื่องการส่งเสริมการเงินสีเขียวแล้ว โดยหน่วยงานในภาคการเงินคือเจ้าภาพสำคัญในการวางกรอบการดำเนินงานและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเงินสีเขียว อย่างไรก็ตาม

⁹ ที่มา:

<https://www.sme.go.th/news/%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1SME>

ตามความท้าทายสำคัญคือการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งในเรื่องของข้อมูล เช่น การรายงานข้อมูล ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมของ SMEs มาตรฐาน ฯลฯ การบังคับใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เช่น Thailand taxonomy ให้เป็น มาตรฐานเดียวกัน

ระบบนิเวศการเงินสีเขียวของประเทศไทย

นับตั้งแต่ไทยได้ให้สัตยาบันตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) และความตกลงปารีส (Paris Agreement) ภาคส่วนต่างๆ ของไทยได้เริ่มพัฒนา โครงสร้างเชิงสถาบัน กลไกทางการเงิน และเครื่องมือกำกับดูแลเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจ คาร์บอนต่ำ รวมถึงการพัฒนานโยบายและกลไกการเงินสีเขียวเพื่อรองรับกิจกรรมดังกล่าว เนื้อหาส่วนนี้จะเป็น การวิเคราะห์บทบาทและความเชื่อมโยงของผู้มีส่วนได้เสียในระบบนิเวศการเงินสีเขียวของประเทศไทย และการ วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของระบบนิเวศการเงินสีเขียวของประเทศไทยในปัจจุบัน

บทบาทและความเชื่อมโยงของผู้มีส่วนได้เสียในระบบนิเวศการเงินสีเขียวของไทย

ระบบนิเวศการเงินสีเขียวของประเทศไทยมีลักษณะเป็นโครงสร้างแบบพหุภาคี (multi-stakeholder system) ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มมีบทบาทเฉพาะด้าน แต่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันในลักษณะเชิงระบบ (systemic interlinkages) ตัวอย่างเช่น หน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงิน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการ ประกอบธุรกิจประกันภัย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีบทบาทเป็น แกนกลางของระบบนิเวศการเงินสีเขียว โดยทำหน้าที่กำหนดกรอบนโยบาย ทิศทางเชิงกลยุทธ์ และโครงสร้าง พื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเงินเพื่อความยั่งยืน อีกทั้งการจัดทำแนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความ ยั่งยืน (Sustainable Finance Initiative) ยังสะท้อนถึงความพยายามในการสร้างความสอดคล้องเชิงนโยบายและ การลดความเสี่ยงจากการกำกับดูแลที่กระจัดกระจาย

ขณะที่สถาบันการเงินต่างๆ มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกส่งผ่านนโยบายไปสู่ภาคเศรษฐกิจจริง โดย ปัจจุบันการดำเนินงานของสถาบันการเงินส่วนใหญ่ได้ผนวกปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในกระบวนการพิจารณา สินเชื่อ การประเมินความเสี่ยง และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เช่น สินเชื่อสีเขียว ตราสารหนี้สีเขียว กองทุน สีเขียว ฯลฯ อีกทั้ง สถาบันการเงินยังมีบทบาทสำคัญต่อภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในบริบทของการสนับสนุน ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งมักเผชิญข้อจำกัดด้านข้อมูล ความรู้ และต้นทุนในการปรับตัวสู่ธุรกิจสีเขียว

ส่วนภาคตลาดทุนทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมทุนระยะยาวเพื่อสนับสนุนโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงผลตอบแทนกับผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน เช่น ตราสารหนี้สีเขียว ตราสารเพื่อความยั่งยืน ฯลฯ นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล ESG โดยสำนักงาน กสท. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังช่วยลดความไม่สมดุลของข้อมูล (information asymmetry) ระหว่างผู้ออกตราสารและนักลงทุนอีกด้วย จะเห็นได้ว่าตลาดทุนไม่เพียงเป็นแค่แหล่งเงินทุนเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างแรงจูงใจเชิงตลาด (market-based incentives) ให้ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานไปสู่กิจกรรมที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ขณะที่หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ โดยภาคการคลังมีบทบาทในการสนับสนุนการเงินสีเขียวโดยเฉพาะการลดต้นทุนและความเสี่ยงของการลงทุนสีเขียวผ่านสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ มาตรการทางภาษี และการออกพันธบัตรรัฐบาลด้านความยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวมีความสำคัญต่อการแก้ไขความล้มเหลวของตลาดซึ่งเกิดจากต้นทุนเริ่มต้นที่สูง รวมถึงความไม่แน่นอนของผลตอบแทนจากโครงการสีเขียว นอกจากนี้ หน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ เช่น กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีบทบาทในการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะ SMEs ผ่านเครื่องมือประเมินตนเอง การให้คำปรึกษา เงินอุดหนุน และแหล่งเงินทุนสีเขียว

จุดแข็งและจุดอ่อนของโครงสร้างระบบนิเวศการเงินสีเขียวของไทย

จุดแข็งของระบบนิเวศการเงินสีเขียวของไทย ประการแรกคือไทยมีกรอบนโยบายการเงินสีเขียวที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ประการที่สองคือการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานกำกับดูแลที่ช่วยลดความซ้ำซ้อนเชิงนโยบายและเอื้อต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานร่วม อาทิ การจัดทำ Thailand taxonomy และประการที่สาม บทบาทเชิงรุกของภาครัฐในการใช้เครื่องมือทางการคลังและการเงินเพื่อช่วยลดความเสี่ยงของการลงทุนสีเขียว

อย่างไรก็ตาม ระบบนิเวศดังกล่าวยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ประการแรก การใช้ Thailand taxonomy ในลักษณะสมัครใจส่งผลให้การนำไปใช้ในทางปฏิบัติยังไม่แพร่หลาย อีกทั้งช่องว่างด้านข้อมูลของ SMEs ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการประเมินความเสี่ยงและการออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสม นอกจากนี้ การเชื่อมโยงข้อมูลและกลไกระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ส่งผลให้ต้นทุนการทำ

ธุรกรรมด้านการเงินสีเขียวยังอยู่ในระดับสูง และสุดท้ายมาตรการจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ เช่น ภาษีคาร์บอนและระบบซื้อขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังไม่ถูกนำมาใช้เต็มรูปแบบ ทำให้ความตื่นตัวของภาคธุรกิจในการดำเนินงานเพื่อลดคาร์บอนยังไม่เกิดขึ้นมากเท่าที่ควร

โดยสรุประบบนิเวศการเงินสีเขียวของประเทศไทยอยู่ในระยะของการวางรากฐานเชิงนโยบายและเชิงสถาบัน แม้จะมีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญในด้านกรอบนโยบายและโครงสร้างพื้นฐาน แต่ความท้าทายในระยะต่อไปคือการยกระดับการบังคับใช้ การเชื่อมโยงข้อมูล และการเสริมสร้างแรงจูงใจเชิงตลาด เพื่อให้ระบบนิเวศการเงินสีเขียวสามารถสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs

3. กรณีศึกษาการส่งเสริมการใช้ประโยชน์การเงินสีเขียวของ SMEs ในต่างประเทศ

การศึกษานี้เลือกศึกษาบทเรียนของสหราชอาณาจักรในฐานะที่เป็นกลุ่มประเทศที่มีความก้าวหน้าในการส่งเสริมการเงินสีเขียว รวมถึงบทเรียนของมาเลเซียในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีบริบททางเศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกับไทย โดยจะแบ่งการวิเคราะห์บทเรียนของแต่ละประเทศออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) จุดเด่นของระบบการส่งเสริมการเงินสีเขียว (2) นโยบายการเงินสีเขียวและกลไกสนับสนุนของภาครัฐ (3) สถานการณ์และอุปสรรคการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวของ SMEs และ (4) มาตรการที่ส่งเสริมให้ SMEs เข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้มากขึ้น รายละเอียดการวิเคราะห์มีดังนี้

3.1 สหราชอาณาจักร

จุดเด่นของระบบส่งเสริมการเงินสีเขียวของสหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักร (UK) ถือเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านการพัฒนาระบบการเงินสีเขียว โดยเริ่มกำหนด UK Green Finance Strategy ตั้งแต่ปี 2019 และมีการปรับปรุงครั้งใหญ่ในปี 2023 เพื่อเร่งการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจ Net Zero โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างระบบการเงินที่ช่วยสนับสนุนและเร่งการลดคาร์บอนในทุกภาคส่วน อีกทั้งรัฐบาลยังได้จัดทำ UK Government Green Financing Framework สำหรับการระดมทุนและการจัดสรรเงินทุนของรัฐบาลเพื่อสนับสนุนโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการตั้งเป้าหมายเพื่อยกระดับประเทศให้เป็น Global Hub for Green Finance ปัจจุบันเมืองลอนดอนอยู่ในลำดับที่หนึ่งโดยการจัด

อันดับของ Global Green Finance Index ในปี 2024 สะท้อนถึงความก้าวหน้าทั้งด้านคุณภาพตลาด การกำกับดูแล และนวัตกรรมทางการเงินสีเขียว

นอกจากนี้ รัฐบาลยังจัดตั้งธนาคารโครงสร้างพื้นฐานแห่งสหราชอาณาจักร (UK Infrastructure Bank - UKIB) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรเงินทุน ลดความเสี่ยง (de-risking) และสนับสนุนโครงการพลังงานสะอาด โครงสร้างพื้นฐานคาร์บอนต่ำ และนวัตกรรมด้านประสิทธิภาพพลังงานในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จุดเด่นอีกประการคือสหราชอาณาจักรมีโครงสร้างการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและแนวทางการเปิดเผยข้อมูลที่เข้มแข็ง เช่น UK Green Taxonomy และ Sustainability Disclosure Requirements (SDR) ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้ภาคการเงินและสนับสนุนการไหลเวียนของเงินทุนสู่โครงการสีเขียวอย่างเป็นระบบ

นโยบายการเงินสีเขียวที่สำคัญของสหราชอาณาจักร

รัฐบาลสหราชอาณาจักรผลักดันนโยบายการเงินสีเขียวภายใต้กรอบใหญ่ 2 ด้าน ได้แก่ (1) Greening Finance การทำให้ภาคการเงินคำนึงถึงความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการตัดสินใจทุกระดับ และ (2) Financing Green การระดมเงินทุนสู่โครงการสีเขียว ภายใต้กรอบดังกล่าวทางรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายในด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเงินสีเขียว ตัวอย่างเช่น

- **นโยบายด้านความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล**

รัฐบาลได้กำหนด Sustainability Disclosure Requirements (SDR) ให้ธุรกิจและสถาบันการเงินเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานที่กำหนด พร้อมสนับสนุนการใช้มาตรฐานสากลอย่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (ISSB Standards) ซึ่งทำให้ความเสี่ยงและโอกาสด้านสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงกับข้อมูลทางการเงินมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้ตลาดการเงินใช้ข้อมูลเพื่อสามารถประเมินโครงการสีเขียวได้แม่นยำยิ่งขึ้นและลดปัญหา greenwashing ตัวอย่างเช่น SMEs ที่ใช้ green finance จะต้องมีการรายงาน/ ติดตามผลหรือน้อยใช้หลักเกณฑ์เพื่อระบุว่าโครงการนั้นเป็นโครงการสีเขียวตาม taxonomy หรือมาตรฐานที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของสินเชื่อและตราสารสีเขียวในประเทศ

● นโยบายด้านเครื่องมือและกรอบการดำเนินงาน

สหราชอาณาจักรได้จัดทำ UK Green Taxonomy เพื่อกำหนดว่ากิจกรรมใดถือเป็นกิจกรรมสีเขียวตามเกณฑ์ ซึ่งช่วยให้ผู้ให้กู้และนักลงทุนสามารถจัดสรรทุนได้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ การใช้เกณฑ์ดังกล่าวยังช่วยให้การปล่อยสินเชื่อสีเขียวของสถาบันการเงินมีมาตรฐานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน สถาบันการเงินสามารถประเมินโครงการสีเขียวได้แม่นยำยิ่งขึ้นและลดปัญหา greenwashing ตัวอย่างเช่น SMEs ที่ใช้การเงินสีเขียวจะต้องรายงาน/ ติดตามผลหรืออย่างน้อยต้องใช้หลักเกณฑ์เพื่อระบุว่าโครงการนั้นเป็นโครงการสีเขียวตาม taxonomy หรือมาตรฐานที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของสินเชื่อและตราสารสีเขียวในประเทศอีกด้วย

นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรยังมีการสนับสนุนการวางกรอบสำหรับเงินทุนเพื่อการเปลี่ยนผ่าน (Transition Finance) เพื่อตอบโต้ภัยการปรับตัวของภาคธุรกิจที่จำเป็นต้องปรับตัวที่ละขั้น เช่น อุตสาหกรรมการผลิต อสังหาริมทรัพย์ หรือการขนส่ง โดยเปิดให้โครงการที่ช่วยลดคาร์บอนตามลำดับขั้น สามารถเข้าถึงแหล่งทุนสีเขียวได้

● นโยบายการระดมทุนและการลงทุน

รัฐบาลออก Green Gilts และ Green Savings Bonds เพื่อนำเงินมาลงทุนในโครงการพลังงานสะอาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และระบบคมนาคมสีเขียว อีกทั้งใช้ประโยชน์จาก UKIB เพื่อลดความเสี่ยงโครงการที่ตลาดเอกชนยังไม่พร้อมลงทุน เช่น ระบบพลังงานท้องถิ่น หรือโครงสร้างพื้นฐานรถยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลยังได้จัดทำ Net Zero Investment Roadmap เพื่อระบุโอกาสการลงทุนในภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะอาคาร การขนส่ง และเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ ซึ่งช่วยส่งสัญญาณต่อภาคการเงินและเสริมความชัดเจนด้านนโยบาย

สถานการณ์และอุปสรรคการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวของ SMEs ในสหราชอาณาจักร

แม้สหราชอาณาจักรจะมีความก้าวหน้าในการพัฒนาการเงินสีเขียวที่เป็นระบบ แต่ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 99 ของธุรกิจทั้งหมดกลับเผชิญข้อจำกัดสำคัญในการเข้าถึงเงินทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมลดคาร์บอน อุปสรรคหลัก ได้แก่ ต้นทุนการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่สูง โดยเฉพาะการปรับปรุงอาคาร เครื่องจักร การลงทุนเพื่อใช้พลังงานหมุนเวียน และการจัดทำระบบวัดผลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทั้งนี้ SMEs จำนวนมากสะท้อนว่า แม้การลงทุนเพื่อการลดคาร์บอนจะมีประโยชน์ด้านการประหยัดต้นทุนระยะยาว แต่ส่วนใหญ่พบปัญหาการขาดสภาพคล่องและไม่สามารถแบกรับต้นทุนเริ่มต้นได้ ยิ่งไปกว่านั้น SMEs ยังประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุนและเงินช่วยเหลือ เนื่องจากโครงการ/ มาตรการส่งเสริมโดยส่วนมากจะเน้นไปที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ อีก

ทั้งการเข้าถึงความช่วยเหลือยังมีความซับซ้อน เช่น การลงทะเบียนเพื่อขอรับการส่งเสริม การใช้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมซึ่ง SMEs มักไม่สามารถจัดทำได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ อุปสรรคในเชิงระบบคือช่องว่างด้านข้อมูล (information gap) ซึ่งส่งผลให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงของธุรกิจขนาดเล็กได้ยาก นำไปสู่เงื่อนไขสินเชื่อที่เข้มงวด รวมถึงความไม่แน่นอนด้านนโยบาย Net Zero ที่ทำให้ SMEs และผู้ให้กู้ไม่มั่นใจต่อวัตถุประสงค์การลงทุนระยะยาว อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จ ความตระหนักต่อการดำเนินงานสีเขียวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีแรงจูงใจจากต้นทุนพลังงานที่สูง กฎเกณฑ์ด้านสภาพคล่อง และความคาดหวังของผู้บริโภค

มาตรการส่งเสริมให้ SMEs เข้าถึงสินเชื่อสีเขียว

รัฐบาลสหราชอาณาจักรพัฒนาเครื่องมือหลากหลายเพื่อจูงใจให้ SMEs ใช้สินเชื่อสีเขียว รวมถึงการลดอุปสรรคของ SMEs ตั้งแต่การให้เงินทุน การค้าประกัน ไปจนถึงการลดภาระข้อมูลและการรายงาน โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

ประการแรก British Business Bank (BBB) ทำหน้าที่เป็นธนาคารพัฒนาสำหรับ SMEs โดยสนับสนุนโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพพลังงาน การใช้อยานยนต์ไฟฟ้า และการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสีเขียว ผ่านการค้าประกันสินเชื่อ การร่วมลงทุน (co-investment) และกองทุนสำหรับ start-ups พลังงานสะอาด ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงให้สถาบันการเงินและเพิ่มโอกาสให้ผู้ประกอบการ SMEs เข้าถึงเงินทุน

ประการที่สอง รัฐบาลใช้ แรงจูงใจทางภาษี เช่น tax credit สำหรับ SMEs ที่ลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา (R&D) หรือโครงการลดคาร์บอน รวมถึงแรงจูงใจพิเศษแก่ธุรกิจที่ปล่อยก๊าซสูงเพื่อเร่งการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี

ประการที่สาม รัฐบาลให้ความสำคัญกับการลดภาระการรายงานข้อมูล โดยพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลร่วมกันที่เชื่อมโยง Open Banking และ Open Energy ช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงข้อมูลพลังงานและวัดผลการปล่อย GHGs ได้อัตโนมัติ ลดต้นทุนการจัดทำรายงานเพื่อขอสินเชื่อสีเขียว

นอกจากนี้ รัฐบาลยังอัดฉีดทุนผ่านโครงการเฉพาะ เช่น Green Home Finance Accelerator ซึ่งสนับสนุนสถาบันการเงินในการออกผลิตภัณฑ์สีเขียวสำหรับเจ้าของบ้าน เช่น สินเชื่อปรับปรุงฉนวนประหยัดพลังงาน อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทสำคัญในการให้เงินช่วยเหลือ (small grants) จับคู่แหล่งทุน (match funding) บริการที่ปรึกษา และโครงการอบรมด้านพลังงานแก่ผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้เกิดกิจกรรมสีเขียวในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

3.2 มาเลเซีย

การพัฒนาการเงินสีเขียวในมาเลเซียมีความน่าสนใจจากการกำหนดนโยบายที่มีทิศทางชัดเจนของรัฐบาล และธนาคารกลางมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia) ส่งผลให้การขับเคลื่อนประเด็นด้านความยั่งยืนได้รับการบูรณาการเข้ากับระบบการเงินและภาคธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการกำกับดูแล เครื่องมือทางการเงิน และมาตรการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้สามารถปรับตัวและลงทุนในโครงการคาร์บอนต่ำได้มากขึ้น

จุดเด่นของระบบส่งเสริมการเงินสีเขียวของมาเลเซีย

การดำเนินนโยบายด้านความยั่งยืนของมาเลเซียมีจุดแข็งที่สำคัญคือ การกำหนดกรอบนโยบายที่ส่งเสริมให้ภาคการเงินและภาคเอกชนคำนึงถึงความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินงาน โดยรัฐบาลได้กำหนดให้บริษัทขนาดใหญ่ต้องจัดทำรายงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, and Governance - ESG) อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภาคการเงินถูกส่งเสริมให้จัดสรรวงเงินสินเชื่อสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน ทั้งในรูปแบบสินเชื่อสีเขียวและโครงการสนับสนุนกิจกรรมคาร์บอนต่ำในระดับอุตสาหกรรม

มาเลเซียยังมีบทบาทเชิงรุกในระดับภูมิภาคผ่านการเป็นผู้นำในการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำระบบการจำแนกกิจกรรมสีเขียวอาเซียน (ASEAN Taxonomy Board) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเกณฑ์กลางสำหรับการจำแนกกิจกรรมสีเขียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ช่วยลดความไม่สอดคล้องของมาตรฐานระหว่างประเทศสมาชิก และสนับสนุนการระดมทุนข้ามพรมแดน โดยผู้ประกอบการ SMEs จะได้รับประโยชน์จากความชัดเจนของเกณฑ์ดังกล่าว เนื่องจากสามารถพัฒนาแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของผู้ประกอบการรายใหญ่ในห่วงโซ่อุปทานได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ การออกแบบเครื่องมือทางการเงินของมาเลเซียยังมีความหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทการลงทุนสีเขียวของประเทศ เช่น การพัฒนาตราสารศุกุกสีเขียว (Green Sukuk) ซึ่งตอบโจทย์ตลาดทุนอิสลาม และสามารถระดมทุนจากกลุ่มผู้ลงทุนที่กว้างขึ้น ตลอดจนผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบยั่งยืนของธนาคารพาณิชย์ที่มุ่งสนับสนุนโครงการพลังงานหมุนเวียน การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน ทำให้การเงินสีเขียวมีบทบาทชัดเจนและครอบคลุมกิจกรรมสีเขียวต่างๆ ที่จะช่วยให้ประเทศบรรลุเป้าหมายเรื่องความยั่งยืน

นโยบายการเงินสีเขียวที่สำคัญของมาเลเซีย

มาเลเซียได้ออกแนวทางการกำกับดูแลการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินสีเขียวด้วยการจัดทำกรอบการจำแนกกิจกรรมด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Change and Principle-based Taxonomy) โดยธนาคารกลางมาเลเซีย กรอบนี้เป็นกลไกสำคัญในการระบุและจำแนกกิจกรรมตามผลลัพธ์ด้านสภาพภูมิอากาศ ช่วยสร้างมาตรฐานร่วมให้สถาบันการเงินใช้ในการประเมินสินเชื่อสีเขียว ลดความคลุมเครือของนิยามและเพิ่มความโปร่งใสในการจัดสรรเงินทุน ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศ สอดคล้องกับมาตรฐานคณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (Task Force on Climate-related Financial Disclosures - TCFD) ซึ่งช่วยเสริมความโปร่งใสและสนับสนุนการพัฒนากรอบการเงินสีเขียวในประเทศ

ในส่วนของการจัดสรรเงินทุนสีเขียว รัฐบาลมาเลเซียได้ส่งเสริมโครงการสินเชื่อสีเขียวที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น โครงการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่คาร์บอนต่ำ (Low Carbon Transition Facility) ดำเนินการโดยธนาคารกลางมาเลเซียร่วมกับสถาบันการเงินทั่วประเทศ ส่งเสริมให้ SMEs ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสู่การใช้เทคโนโลยีที่มีคาร์บอนต่ำ ผ่านอัตราดอกเบี้ยที่เอื้อต่อการลงทุนและเกณฑ์การพิจารณาที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการรายย่อย โครงการสนับสนุนธุรกิจเทคโนโลยีขั้นสูงและเทคโนโลยีสีเขียว (High Tech and Green Facility) ดำเนินการโดยธนาคารเอสเอ็มอีมาเลเซีย (SME Bank Malaysia) สนับสนุนโครงการที่ใช้เทคโนโลยีสีเขียวหรือเทคโนโลยีขั้นสูง โดยลดเงื่อนไขด้านหลักประกันและจัดให้มีระยะเวลากู้ยืมที่สอดคล้องกับลักษณะการคืนทุนของโครงการสีเขียว และโครงการสินเชื่อเทคโนโลยีสีเขียว (Green Technology Financing Scheme) ซึ่งเป็นกลไกสินเชื่อพร้อมเงินอุดหนุนที่ครอบคลุม 6 ภาคธุรกิจ ได้แก่ พลังงาน น้ำ อาคาร ขนส่ง ของเสีย และภาคอุตสาหกรรม โดยมีการรับรองเทคโนโลยีจากหน่วยงานรัฐ ช่วยลดความเสี่ยงของสถาบันการเงินและสนับสนุนการขยายตัวของธุรกิจสีเขียวในประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ มาเลเซียยังได้ดำเนินการมาตรการทางภาษีกล่าวคือ มาตรการส่งเสริมการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม (Green Investment Tax Allowance) ซึ่งเป็นกลไกลดหย่อนภาษีที่ช่วยลดภาระต้นทุนของ SMEs ในการลงทุนด้านเทคโนโลยีสีเขียวหรืออุปกรณ์ประหยัดพลังงาน ทำให้โครงการสีเขียวมีความคุ้มค่าเพิ่มขึ้นและกระตุ้นให้ผู้ประกอบการตัดสินใจลงทุนได้ง่ายขึ้น

สถานการณ์และอุปสรรคการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวของ SMEs ในมาเลเซีย

แม้ว่าการสนับสนุนด้านการเงินสีเขียวของมาเลเซียจะมีความก้าวหน้า แต่ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศยังคงเผชิญกับอุปสรรคเชิงโครงสร้างหลายประการที่ทำให้การใช้ประโยชน์จากสินเชื่อสีเขียวยังเกิดขึ้นไม่เต็มที่ โดย SMEs จำนวนมากยังขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลประโยชน์เชิงธุรกิจจากการดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการลดต้นทุนพลังงาน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหรือการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดใหม่ ส่งผลให้ความต้องการลงทุนในเทคโนโลยีสีเขียวของ SMEs ยังไม่สูงเท่าที่ควร

อีกทั้งข้อจำกัดด้านความสามารถเชิงเทคนิคของ SMEs ในการประเมินศักยภาพโครงการสีเขียวและการจัดทำเอกสารประกอบการขอสินเชื่อตามเกณฑ์ของสถาบันการเงิน ผสมกับการขาดข้อมูลด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทำให้ SMEs ไม่สามารถสื่อสารความเสี่ยงและผลตอบแทนของโครงการได้อย่างแม่นยำ ซึ่งอาจทำให้ธนาคารมีความกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านเครดิตสูงกว่าโครงการทั่วไปและกระทบต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อสีเขียว

นอกจากนี้ ความซับซ้อนของกระบวนการพิจารณาสินเชื่อสีเขียวรวมถึงความไม่ชัดเจนของนิยามกิจกรรมที่ถือเป็นสีเขียว ส่งผลให้ SMEs ไม่มั่นใจว่ากิจกรรมของตนเข้าข่ายตามเกณฑ์หรือไม่ อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีการลดอุปสรรคดังกล่าวด้วยการใช้กรอบการจำแนกกิจกรรมด้านสภาพภูมิอากาศของธนาคารกลางมาเลเซีย (Climate Change and Principle-based Taxonomy) ขณะเดียวกันข้อจำกัดด้านหลักประกันและประวัติทางการเงินยังเป็นอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะในกรณีของโครงการที่ต้องใช้เทคโนโลยีต้นทุนสูงและมีระยะเวลาคืนทุนที่ยาวกว่าโครงการทั่วไป

มาตรการส่งเสริมให้ SMEs เข้าถึงสินเชื่อสีเขียว

มาเลเซียมีมาตรการด้านการเงินที่มุ่งเน้นการลดอุปสรรคด้านต้นทุนและความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อ เช่น โครงการสินเชื่อของธนาคารกลางมาเลเซียและธนาคารเอสเอ็มอีมาเลเซียที่ให้ออกเบี้ยต่ำหรือไม่ต้องใช้หลักประกัน นอกจากนี้ สถาบันค้ำประกันสินเชื่อของมาเลเซีย เช่น บริษัทค้ำประกันเครดิตแห่งมาเลเซีย (Credit Guarantee Corporation Malaysia Berhad) ยังดำเนินโครงการค้ำประกันรายพอร์ต (Portfolio Guarantee Scheme) เพื่อสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อสีเขียวแก่ SMEs และลดความเสี่ยงของสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ยังมีมาตรการสนับสนุนที่ไม่ใช่การเงินที่มีบทบาทสำคัญในการยกระดับความพร้อมของ SMEs ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการข้อมูล เช่น ศูนย์ข้อมูล ESG (ESG Jumpstart Portal) ซึ่งให้ข้อมูลเชิงเทคนิคและแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืน คู่มือเปิดเผยข้อมูล ESG สำหรับ SMEs (Simplified ESG Disclosure Guide) ที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถจัดเตรียมข้อมูลตามข้อกำหนดได้ง่ายขึ้น และ โครงการพัฒนา SMEs ในห่วงโซ่อุปทานสีเขียว (Greening Value Chain Program) ซึ่งผนวกการให้สินเชื่อเข้ากับการฝึกอบรมเชิงเทคนิคและการใช้ซอฟต์แวร์จัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทำให้ SMEs สามารถจัดทำข้อมูลประกอบการขอสินเชื่อได้อย่างครบถ้วน มาตรการดังกล่าวช่วยให้ SMEs มีความพร้อมทั้งด้านการเงินและด้านศักยภาพภายใน เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวและเสริมความสามารถในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืนมากขึ้น

4. อุปสรรคของการเข้าถึงการเงินสีเขียวของ SMEs ไทย

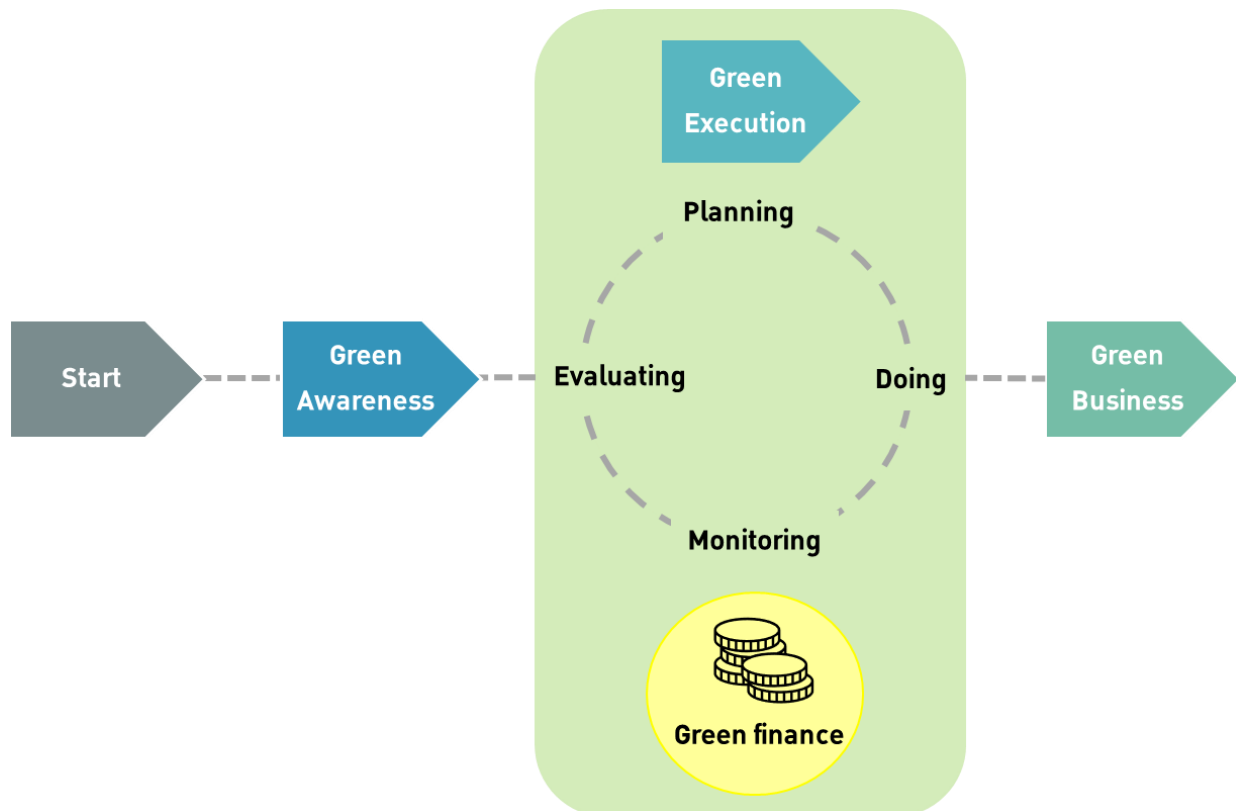
เมื่อพิจารณาเส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวของ SMEs จะพบว่าการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการปรับตัวไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ นอกเหนือจากเครื่องมืออื่นๆ อาทิ เครื่องมือด้านองค์ความรู้ เครื่องมือด้านเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมสีเขียว ฯลฯ ทั้งนี้ เครื่องมือทางการเงินถือเป็นตัวช่วยสำคัญสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่มักมีข้อจำกัดด้านเงินทุน ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินสีเขียวจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ SMEs ที่สนใจดำเนินกิจกรรมสีเขียวแต่อาจยังมีข้อจำกัดด้านเงินทุน โดยเป็นการเพิ่มโอกาสให้ SMEs สามารถลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้

แม้ว่าภาคการเงินของไทยจะพัฒนาตลาดการเงินสีเขียวมากกว่าสิบปี แต่การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสินเชื่อสีเขียวโดยกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs นั้นยังไม่มากนัก ผลจากการสัมภาษณ์ผู้แทนธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจของรัฐพบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการการเงินสีเขียวส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่¹⁰ ขณะที่ผู้ประกอบการ SMEs นั้นเป็นเพียงส่วนน้อยที่มีการขอสินเชื่อสีเขียว สาเหตุเป็นเพราะว่าปัจจุบันเกณฑ์ที่สถาบันการเงินใช้พิจารณาสินเชื่อสีเขียวนั้นมิได้แตกต่างจากเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อโดยทั่วไป ซึ่งธนาคารจะพิจารณาจากความสามารถในการชำระหนี้เป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้ประกอบการที่เข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้จึงเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจและมีความสามารถในการชำระหนี้เป็นพื้นฐาน ผนวกกับการมีแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมสีเขียวที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ SMEs ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้ เพราะปัญหา

¹⁰ การใช้นิยามเพื่อจัดกลุ่มลูกค้าของธนาคารอาจมีความแตกต่างกัน และอาจแตกต่างจากนิยาม SMEs ของ สสว.

พื้นฐานของ SMEs ไทยคือผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังเผชิญกับความท้าทายในการประกอบธุรกิจรวมถึงข้อมูลเครดิตบูโรของผู้ประกอบการจึงทำให้การใช้ประโยชน์จากการเงินสีเขียวอาจยังไม่มากนักสำหรับกลุ่ม SMEs

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของการเข้าถึงการเงินสีเขียวเป็นเพียงอุปสรรคปลายทางที่ SMEs ต้องเผชิญบนเส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว สาเหตุที่ทำให้การใช้ประโยชน์สินเชื่อสีเขียวในปัจจุบันยังค่อนข้างจำกัดไม่ได้เกิดจากอุปสรรคในขั้นตอนการขอสินเชื่อสีเขียวเท่านั้น แต่ SMEs ส่วนใหญ่เผชิญกับอุปสรรคอื่นๆ นับตั้งแต่ช่วงริเริ่มหรือเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินกิจกรรมสีเขียว ซึ่งหากพิจารณาตามเส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวอาจจำแนกออกเป็นสามช่วง (ดังรูปที่ 1) ประกอบด้วย ช่วงการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ ช่วงการลงมือปฏิบัติ และช่วงการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียว แต่ละช่วงมีอุปสรรคที่ต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ที่มา: ประมวลผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ประกอบการ SMEs

หมายเหตุ: รูปเส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวข้างต้นเป็นเพียงการนำเสนอรูปแบบการเปลี่ยนผ่านอย่างง่ายเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติผู้ประกอบการอาจมีขั้นตอนการปรับตัวที่ซับซ้อนหรือมีการลงทุนสีเขียวหลายครั้ง ซึ่งอาจทำให้เส้นทางไม่ได้มีลักษณะดังรูปเสมอไป

รูปที่ 1 เส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวของ SMEs

4.1 อุปสรรคช่วงการสร้างความตระหนักรู้

ผู้ประกอบการ SMEs ไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความต้องการที่จะดำเนินกิจกรรมสีเขียวหรือเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้ประกอบการ SMEs ยังขาดความตระหนักรู้ในการดำเนินกิจกรรมสีเขียวทั้งในแง่ของสำคัญและความจำเป็น กระบวนการดำเนินการ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจ โดยผู้ประกอบการมักมองว่าการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเป็นการสร้างภาระต้นทุนมากกว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจโดยตรง อีกทั้งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมถือเป็นเรื่องที่ค่อนข้างไกลตัวสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย โดยในมุมมองของผู้ประกอบการยังมีปัญหาเร่งด่วนอื่นๆ ที่สำคัญกว่า อาทิ การบริหารจัดการเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ การจัดการกับภาระหนี้สินคงค้างที่เป็นผลมาจากช่วงโควิด-19 เป็นต้น

ดังนั้น การดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวที่จะช่วยลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องรองที่ผู้ประกอบการจะสนใจ และแม้ว่าหลายกิจกรรมจะช่วยประหยัดต้นทุนหรือสร้างโอกาสทางธุรกิจได้แต่อาจจะต้องใช้เงินลงทุนสูง ขณะที่การวัดผลอาจทำได้ยากหรืออาจเห็นผลลัพธ์ที่ช้า หากผู้ประกอบการไม่เห็นถึงประโยชน์ที่ชัดเจนหรือผลที่จับต้องได้ของกิจกรรมสีเขียวก็ยากที่จะตัดสินใจลงทุนเพื่อปรับตัว ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ SMEs ส่วนใหญ่ยังไม่สนใจดำเนินกิจกรรมสีเขียว และยังไม่สนใจที่จะใช้บริการการเงินสีเขียว ทำให้การใช้ประโยชน์จากสินเชื่อสีเขียวของกลุ่ม SMEs จึงค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับรายใหญ่

ปัจจัยขับเคลื่อนที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคธุรกิจรวมถึงผู้ประกอบการ SMEs ในการเข้าสู่เส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวคือความชัดเจนและแน่นอนของนโยบายว่ากลุ่มธุรกิจใดบ้างจะเป็นกลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่รัฐบาลต้องการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ เนื่องจากแต่ละกลุ่มธุรกิจมีบทบาทต่อเศรษฐกิจหรือสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ภาครัฐจึงควรลำดับความสำคัญให้ชัดเจนว่าจะเร่งเปลี่ยนผ่านในกลุ่มธุรกิจใด ซึ่งจะทำให้การระดมความช่วยเหลือในด้านต่างๆ มีทิศทางสอดคล้องไปในทางเดียวกัน รวมถึงเป็นการส่งสัญญาณให้ผู้ประกอบการในประเภทธุรกิจดังกล่าวมีความตื่นตัวในการดำเนินกิจกรรมสีเขียว

อีกทั้งภาครัฐควรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งรัดการดำเนินงานของภาคเอกชน อาทิ ร่าง พ.ร.บ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่มีการกำหนดกลไกการคาร์บอนผ่านมาตรการทางภาษีและระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันให้ภาคเอกชนต้องตื่นตัวในการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดคาร์บอน และอาจสร้างแรงกดดันไปยังผู้ประกอบการ SMEs ในห่วงโซ่อุปทานอีกด้วย

นอกจากนี้ ปัจจัยขับเคลื่อนในการสร้างความตระหนักรู้และความสนใจในการดำเนินกิจกรรมสีเขียวสำหรับกลุ่ม SMEs คือ การสื่อสารที่เน้นถึงประโยชน์ที่จับต้องได้ของโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวที่จะเกิดกับธุรกิจ เช่น การลดต้นทุนค่าไฟฟ้า การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจากการปรับปรุงเครื่องจักร ฯลฯ สำหรับบางภาคธุรกิจ ควรชี้ให้เห็นถึงภัยคุกคามหรือแรงกดดันจากคู่ค้าหรือตลาดที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจที่พึ่งพาตลาดต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อม เช่น ธุรกิจอาหาร ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้อาจช่วยให้ผู้ประกอบการเกิดความสนใจในการปรับตัว ทั้งนี้ การทำให้เส้นทางหรือกระบวนการดำเนินกิจกรรมสีเขียวเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายและไม่ซับซ้อนจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยหนุนเสริมให้ SMEs ทดลองดำเนินการ เช่น การจัดทำ Guidance หรือ handbook เพื่อแสดงขั้นตอนและมาตรการช่วยเหลือระหว่างทางในการดำเนินกิจกรรมสีเขียว เป็นต้น

4.2 อุปสรรคช่วงการลงมือปฏิบัติ

ในปัจจุบันผู้ประกอบการ SMEs บางกลุ่มเริ่มมีความสนใจที่จะลงมือปฏิบัติหรือดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวแล้ว โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในอุตสาหกรรมหรือภาคธุรกิจที่ได้รับแรงกดดันจากตลาดหรือคู่ค้าให้ปฏิบัติตามมาตรฐานหรือดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะที่ส่วนน้อยเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในประเด็นสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองหรือเล็งเห็นถึงโอกาสทางธุรกิจจากการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ประกอบการในกลุ่มนี้จะมีความตระหนักรู้และสนใจที่จะปรับตัวแล้ว แต่หลายรายยังไม่เริ่มดำเนินการ เพราะข้อจำกัดด้านข้อมูลและองค์ความรู้ทางเทคนิค อาทิ ไม่ทราบว่าควรเริ่มต้นดำเนินการที่ตรงไหน หรือจะต้องปรับปรุงการดำเนินธุรกิจในส่วนใดที่จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนมากขาดบุคลากรภายในองค์กรที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำซึ่งจะมีบทบาทในการวางแผนการการดำเนินกิจกรรมสีเขียวที่เหมาะสม รวมถึงการเผชิญกับข้อจำกัดด้านการวัดและการจัดเก็บข้อมูลภายในองค์กรที่จะนำมาใช้เพื่อประเมินและวางแผนการปรับปรุงการดำเนินงาน เช่น ข้อมูลการใช้ไฟของเครื่องจักรต่างๆ ฯลฯ การขาดทั้งผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลจึงเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนการดำเนินกิจกรรมสีเขียว หลายรายจำเป็นต้องอาศัยบริการหรือความช่วยเหลือจากภายนอก เช่น บริการที่ปรึกษา บริการตรวจวัดข้อมูลการใช้ไฟฟ้าในองค์กร เป็นต้น ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนก็จะไม่สามารถประเมินผลตอบแทนหรือความคุ้มค่าของโครงการได้ ซึ่งขั้นตอนนี้สำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจลงทุนหรือลงมือปฏิบัติของ SMEs

จากอุปสรรคดังกล่าวที่ผ่านมาหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องจึงได้พัฒนาเครื่องมือ ตัวอย่างเช่น Green SME index ซึ่งมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนา และ Green Enterprise index ซึ่งพัฒนาโดยสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ทั้งนี้ เพื่อที่จะช่วยผู้ประกอบการให้สามารถประเมินสถานการณ์ธุรกิจด้วยตนเองว่ามีการดำเนินธุรกิจสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินธุรกิจสีเขียวมากน้อยเพียงใดและควรแก้ไขปรับปรุงในส่วนใดอย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน SMEs อาจจะยังไม่สนใจใช้เครื่องมือเหล่านี้มากนัก เนื่องจากผลการประเมินดังกล่าวยังเป็นเพียงแค่รายงานสถานะของผู้ประกอบการเท่านั้นแต่ยังไม่พบแนวทางการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าวที่ชัดเจน

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานผู้ดูแลเครื่องมือดังกล่าวทั้ง สสว. และ สอวช. พบว่าหน่วยงานอยู่ระหว่างการผลักดันการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าว ตัวอย่างเช่น สสว. มีแผนที่จะพัฒนา Green SME Index ให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นโดยจะเพิ่มช่องทางการแนบเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมของ SMEs ที่เข้ามาใช้เครื่องมือเพื่อให้สามารถนำผลการประเมินและหลักฐานไปใช้ขอการสนับสนุนจากแหล่งทุนสีเขียวได้ ขณะที่ สอวช. กำลังผลักดันให้ Green Enterprise Index เป็นมาตรฐานแห่งชาติ (มตช.)¹¹ และจะเชื่อมโยงกับมาตรการความช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงแหล่งเงินทุน แนวทางนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ

นอกจากความท้าทายเกี่ยวกับการวางแผนกิจกรรม ผู้ประกอบการบางรายอาจเผชิญกับข้อจำกัดในการเลือกเทคโนโลยีหรือโซลูชันที่เหมาะสมรวมถึงการคัดเลือกผู้ให้บริการที่น่าเชื่อถือ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ประกอบการบางรายใช้เวลาเป็นปีในการศึกษาทำความเข้าใจเทคโนโลยีและคัดเลือกผู้ให้บริการด้วยตนเองทำให้การลงมือปฏิบัตินั้นเกิดขึ้นได้ช้า แต่หากผู้ประกอบการรายใดที่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยีและข้อมูลผู้ให้บริการจากหน่วยงานส่งเสริมหรือสถาบันการเงินจะมีแนวโน้มตัดสินใจลงทุนได้เร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี หากเทคโนโลยีและโซลูชันบางอย่างยังอยู่ระหว่างการพัฒนาและมีราคาสูง ผู้ประกอบการก็อาจเลือกชะลอการลงทุนในเทคโนโลยีดังกล่าวไปก่อนหรือรอให้ราคาของเทคโนโลยีดังกล่าวนั้นถูกลง เช่น การติดตั้งแบตเตอรี่เพื่อจัดเก็บไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

¹¹ มาตรฐานแห่งชาติ คือ ชุดของมาตรฐานที่ใช้รับรอง ระบบงาน และการบริหารจัดการขององค์กรให้มีคุณภาพตามที่กำหนด เป็นเครื่องหมายสมัครใจที่ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ซึ่งจะถูกกำกับดูแลโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมสีเขียวหลายกิจกรรมทำให้เกิดภาระต้นทุนแก่ผู้ประกอบการ การได้รับการสนับสนุนทางการเงินอาจช่วยบรรเทาภาระดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้ประกอบการ SMEs ยังขาดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงธุรกิจให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากไทยอาจยังมีมาตรการจูงใจทางการเงินไม่มากนัก ต่างจากกรณีศึกษาในต่างประเทศ ดังเช่น สหราชอาณาจักรที่มีมาตรการลดภาระและสร้างแรงจูงใจทางภาษีให้แก่ SMEs ที่ลงทุนในกิจกรรมสีเขียวหรือลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสีเขียว เช่นเดียวกับมาเลเซียที่มีมาตรการยกเว้นภาษี Green Investment Tax Allowance (GITA) เพื่อส่งเสริมให้ SMEs ลงทุนเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ

ขณะที่ไทยยังขาดมาตรการที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ SMEs เปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว โดยส่วนมากมักจะเป็นมาตรการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการในการปรับตัว เช่น การดำเนินงานของ สสว. ผ่าน Business Development Service (BDS) ซึ่งจะมีบริการความช่วยเหลือที่หลากหลายครอบคลุมความช่วยเหลือในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวให้แก่สำหรับ SMEs ที่ขึ้นทะเบียนกับ สสว. เช่น บริการที่ปรึกษา เงินอุดหนุนสำหรับการขอรับรองมาตรฐาน CFO และ CFP เป็นต้น แต่ยังคงขาดมาตรการจูงใจจำพวกมาตรการทางการเงิน อาทิ เงินช่วยเหลือ (grant) หรือมาตรการทางภาษีสำหรับโครงการ/ กิจกรรมสีเขียว ฯลฯ ซึ่งมาตรการเหล่านี้นอกจากจะเป็นเสมือนรางวัลให้แก่ผู้ประกอบการที่ลงมือปฏิบัติแล้ว ยังช่วยจูงใจให้ผู้ประกอบการที่ยังลังเลมีแรงจูงใจที่จะเริ่มดำเนินกิจกรรมสีเขียว

จากการวิเคราะห์อุปสรรคข้างต้นจึงสรุปเบื้องต้นได้ว่าปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีความตระหนักรู้สามารถเริ่มลงมือปฏิบัติได้ สิ่งสำคัญคือการที่ผู้ประกอบการสามารถประเมินและวางแผนการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวที่เหมาะสม รวมถึงการประเมินผลตอบแทนและความคุ้มค่าซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนหรือลงมือปฏิบัติ ดังนั้น การสนับสนุนให้ SMEs เข้าถึงข้อมูลและบริการเกี่ยวกับการประเมินความเป็นสีเขียวของธุรกิจพร้อมคำแนะนำในการปรับปรุงการดำเนินการ รวมถึงการเข้าถึงผู้ให้บริการเทคโนโลยีและโซลูชันสีเขียวที่น่าเชื่อถือและราคาสมเหตุสมผลจึงเป็นตัวช่วยสำคัญ ประกอบกับการออกแบบมาตรการจูงใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการทางการเงินก็จะกระตุ้นให้ผู้ประกอบการที่มีความสนใจเริ่มลงมือปฏิบัติ และเป็นการบรรเทาภาระต้นทุนให้แก่ SMEs ที่มีการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวแล้ว

4.3 อุปสรรคของการเข้าถึงการเงินสีเขียว

แม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่มีรายงานตัวเลขเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อสีเขียวแก่กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ที่แน่ชัด แต่หากอนุมานจากโครงการ Financing the transition ในปี 2024 ซึ่งนับได้ว่าเป็นโครงการเรือธงของธนาคารแห่งประเทศไทยในเรื่องการใช้มาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนภาคของภาคธุรกิจจะพบว่า การปล่อยสินเชื่อให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs นั้นยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย จากมูลค่าวงเงินสินเชื่อภายใต้โครงการดังกล่าวมูลค่ากว่า 1 แสนล้านบาท มีการรายงานว่าเป็นการปล่อยสินเชื่อสีเขียวให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs เพียงร้อยละ 30 ของวงเงินทั้งหมดเท่านั้น จากข้อมูลนี้รวมถึงผลการสัมภาษณ์สถาบันการเงินสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่าลูกค้า SMEs ที่ขอสินเชื่อสีเขียวนั้นยังเป็นส่วนน้อย เมื่อเทียบกับการปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการรายใหญ่

ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของ SMEs ในการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียว

การเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวอาจไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้ประกอบการ SMEs โดยทั่วไป โดยผู้ประกอบการที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสินเชื่อสีเขียวได้มักจะเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพสูง อาทิ การมีพื้นฐานผลประกอบการที่ดีและมีความสามารถในการชำระหนี้ รวมถึงความพร้อมในการเตรียมข้อมูลโครงการหรือแผนกิจกรรมสีเขียวที่จะดำเนินการ แม้ว่าบางหน่วยงานจะคาดหวังว่าการมีสินเชื่อสีเขียวจะทำให้มีจำนวน SMEs ที่เข้าถึงแหล่งทุนได้มากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วผู้ประกอบการที่เข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพที่จะเข้าถึงสินเชื่อทั่วไปได้อยู่แล้ว บางกรณีอาจจะในกลุ่มลูกค้าเดิมของธนาคาร เพราะการที่ธนาคารนั้นมีฐานข้อมูลของผู้ประกอบการอยู่แล้วทำให้ทราบถึงศักยภาพของลูกค้าและสามารถนำเสนอโครงการสินเชื่อสีเขียวที่เหมาะสมแก่ลูกค้าแต่ละรายได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่น บางกรณีผู้ประกอบการอาจไม่ทราบว่ากิจกรรมที่จะลงทุนนั้นเข้าข่ายเป็นกิจกรรมสีเขียวแต่เจ้าหน้าที่อาจช่วยแนะนำสินเชื่อสีเขียวที่สอดคล้องกับการลงทุนดังกล่าว เป็นต้น

ดังนั้น อุปสรรคสำคัญของการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวของ SMEs จึงอาจไม่ต่างจากการขอสินเชื่อโดยทั่วไป อาทิ การขาดข้อมูลและเอกสารผลประกอบการและเอกสารงบการเงิน การมีประวัติผิดนัดชำระหนี้ รวมถึงความไม่พร้อมด้านหลักทรัพย์ค้ำประกัน นอกจากนี้ สิ่งที่น่าจะเป็นอุปสรรคเพิ่มเติมคือการจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวที่จะลงทุน ซึ่ง SMEs บางรายอาจมีข้อจำกัดในการเตรียมเอกสารดังกล่าวทำให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงได้ยากและกระทบต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ รวมถึงการเตรียมข้อมูลประเมินผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การประหยัดพลังงาน การลดคาร์บอน ฯลฯ เนื่องจากปัจจุบันบางธนาคาร

กำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องสำแดงข้อมูลผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ/ กิจกรรมสีเขียว ในกระบวนการยื่นขอสินเชื่อ

ความไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์และกระบวนการพิจารณาสินเชื่อสีเขียว

แม้ว่าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสินเชื่อสีเขียว เช่น ลักษณะผลิตภัณฑ์ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลากู้ยืม หรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ จะค่อนข้างแพร่หลายและเข้าถึงได้ง่าย แต่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการยื่นขอสินเชื่อ หลักเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อ รวมถึงเกณฑ์ในการพิจารณาธุรกิจ/ โครงการ/ กิจกรรมที่เข้าข่ายการขอสินเชื่อสีเขียวกลับไม่มีความชัดเจน การขาดข้อมูลดังกล่าวรวมถึงความไม่ชัดเจนของแนวปฏิบัติของธนาคารส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้สินเชื่อสีเขียวของผู้ประกอบการ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ยื่นขอสินเชื่อ แต่ไม่ได้รับการอนุมัติ พบว่า ปัจจุบันแนวทางการพิจารณาสินเชื่อสีเขียวของธนาคารนั้นขาดมาตรฐาน ธนาคารแต่ละแห่งมีแนวทางการตีความธุรกิจ/ กิจกรรมสีเขียวที่สามารถขอสินเชื่อและเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อสีเขียวแตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นไปตามนโยบายของธนาคารแต่ละแห่งที่กำหนดกลุ่มเป้าหมายการปล่อยสินเชื่อไว้ต่างกัน การขาดข้อมูลดังกล่าวและความไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์ต่างๆ สร้างภาระต้นทุนการดำเนินงานและต้นทุนด้านเวลาแก่ผู้ประกอบการที่จะต้องทดลองติดต่อธนาคารหลายๆ แห่งเพื่อจะสามารถเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้

ช่องว่างด้านข้อมูล ESG และการจัดเก็บข้อมูลของ SMEs

นอกจากนี้ การเข้าถึงผลิตภัณฑ์การเงินสีเขียวของ SMEs ยังจำกัดที่สินเชื่อสีเขียวเป็นหลัก โดยเฉพาะสินเชื่อสีเขียวที่มีลักษณะแบบ project-based สำหรับกิจกรรมหรือเทคโนโลยีที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น สินเชื่อเพื่อติดตั้งโซลาร์เซลล์ สินเชื่อสำหรับรถยนต์ EV เป็นต้น เนื่องจากสินเชื่อลักษณะดังกล่าวนี้ค่อนข้างมีความชัดเจนและประเมินความเสี่ยงได้ง่าย ขณะที่การเข้าถึงผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่ต้องใช้ข้อมูลประกอบการตั้งเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกที่ซับซ้อนขึ้นอาจเป็นไปได้ยาก เช่น สินเชื่อเพื่อการเปลี่ยนผ่าน (Transition loans) หรือสินเชื่อที่เชื่อมโยงกับความยั่งยืน (Sustainability-Linked Loans – SLLs) โดยส่วนมากผู้ประกอบการ SMEs ยังติดข้อจำกัดเรื่องการจัดเก็บข้อมูลของ SMEs เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดแก่ SMEs เกี่ยวกับหน้าที่ในการรายงานข้อมูล ESG หรือการจัดทำรายงานคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทั้งขององค์กรและผลิตภัณฑ์ ทำให้ขาดข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการลงทุนเพื่อเปลี่ยนผ่านหรือกำหนด KPIs ขององค์กรสำหรับการขอสินเชื่อ SLLs ดังนั้นกลุ่มที่จะเข้าถึงสินเชื่อเหล่านี้ได้จึงเป็นกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีการจัดเก็บข้อมูลหรือมีความพร้อมในการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน

ความคาดหวังของ SMEs กับข้อจำกัดเชิงความเสี่ยงของสถาบันการเงิน

ในขณะที่ผลจากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้ประกอบการ SMEs ว่าสินเชื่อสีเขียวควรจะเป็นเครื่องมือทางการเงินที่เข้าถึงง่ายและให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ดีกว่าสินเชื่อทั่วไป แต่ในมุมมองของสถาบันการเงินแล้วการออกสินเชื่อสีเขียวนั้นมีหลักเกณฑ์พิจารณาพื้นฐานที่ไม่ต่างจากสินเชื่อทั่วไป โดยยังคงจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้รวมถึงความเสี่ยงของกิจกรรมการลงทุน ซึ่งปัจจุบันก็ยังไม่มีความชัดเจนพอที่จะรองรับว่าความเสี่ยงของกิจกรรมสีเขียวนี้ต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ ในหลายๆ กรณีการออกสินเชื่อสีเขียวจึงไม่ได้มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสินเชื่อทั่วไปโดยเฉพาะในกรณีการให้กู้แก่ผู้ประกอบการ SMEs

อุปสรรคฝั่งสถาบันการเงินในการส่งเสริมสินเชื่อสีเขียว

หากพิจารณาในฝั่งของสถาบันการเงินพบว่า อุปสรรคในภาพรวมของการส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวคือ นโยบายของรัฐที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับกลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่ภาครัฐต้องการส่งเสริมเรื่องการลดการปล่อยคาร์บอน ทำให้ยากต่อการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเรื่องการเงินสีเขียวของธนาคาร ปัจจุบันการกำหนดกลุ่มเป้าหมายการให้สินเชื่อสีเขียวของธนาคารแต่ละแห่งจึงอาจแตกต่างกัน อีกทั้งขั้นตอนการพิจารณาสินเชื่อสีเขียวของสถาบันการเงินยังขาดความชัดเจน แม้ว่าหลายธนาคารจะจัดทำกรอบการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Finance Framework) และมีความพยายามในการจัดทำแนวทางการดำเนินงานภายในที่ผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในการตัดสินใจในกระบวนการพิจารณาสินเชื่อแล้ว แต่ในภาคปฏิบัติการจำแนกหรือระบุว่ากิจกรรมใดเข้าข่ายสีเขียวนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย แม้จะมีความพยายามในการผลักดันการใช้ Thailand Taxonomy เพื่อเป็นตัวช่วย แต่บางกิจกรรมที่ลูกค้าสนใจลงทุนอาจยังไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้การพิจารณาสินเชื่อสีเขียวนี้ยังต้องพึ่งพาการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่

อีกอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของธนาคารคือความพร้อมของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่บางท่านอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจสีเขียว อย่างเช่น เทคโนโลยีและนวัตกรรมสีเขียว ซึ่งมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวจึงอาจทำให้เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ลูกค้าได้ค่อนข้างจำกัดและอาจกระทบต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อสีเขียว นอกจากนี้ การออกแบบระบบแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้สินเชื่อสีเขียวก็เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ เพราะการเข้าถึงสินเชื่อ

เดียวของลูกค้ามักพึ่งพาการแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ธนาคารเป็นหลัก แต่การที่สินเชื่อสีเขียวมักจะมี margin ที่ต่ำกว่าสินเชื่อทั่วไปอาจกระทบต่อแรงจูงใจในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ แม้ว่าหลายธนาคารจะได้ดำเนินการปล่อยสินเชื่อให้แก่ SMEs แล้ว แต่จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันหลายธนาคารยังไม่ได้มีแนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ SMEs ที่ได้รับสินเชื่อสีเขียวที่เป็นระบบและมีความชัดเจน อีกทั้งปัจจุบันยังไม่มีแพลตฟอร์มเชื่อมโยงข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลสาธารณะของผู้ประกอบการ เช่น การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำ เป็นต้น ทำให้สถาบันการเงินขาดข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่อวัดหรือติดตามประโยชน์ที่ได้รับจากสินเชื่อสีเขียวต่อการประหยัดทรัพยากรหรือการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงการนำข้อมูลดังกล่าวมาใชวางแผนปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการการเงินสีเขียวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ที่ผ่านมามีธนาคารเลือกใช้วิธีติดตามหรือประเมินผลอย่างง่าย เช่น ระบบการสำแดงข้อมูลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในขั้นตอนการขอสินเชื่อสีเขียว ระบบการส่งรายงานความคืบหน้าของกิจกรรมตามงวดการจ่ายเงิน เป็นต้น

จากอุปสรรคดังกล่าวจึงสรุปเบื้องต้นได้ว่าปัจจัยขับเคลื่อนที่จะทำให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้คือผู้ประกอบการต้องมีความพร้อมในด้านผลประกอบการ ความสามารถในการชำระหนี้ และหลักประกันคือ ส่วนปัจจัยหนุนเสริมที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวได้ง่ายขึ้นคือการพัฒนาระบบการและหลักเกณฑ์การขอสินเชื่อสีเขียวให้มีความชัดเจน ทั้งหลักเกณฑ์ประเภทธุรกิจ/ กิจกรรมที่เข้าข่ายสามารถขอสินเชื่อสีเขียวได้ ขั้นตอนการดำเนินการ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติ อีกทั้งการเข้าถึงความช่วยเหลือ อาทิ ค่าปรึกษาและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่ธนาคาร เป็นอีกปัจจัยขับเคลื่อนที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวที่เหมาะสมกับกิจกรรม รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่ช่วยให้ SMEs สามารถเตรียมความพร้อมและดำเนินการขอสินเชื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หากภาคการเงินมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเงินสีเขียวที่มีความหลากหลายและมีสิทธิประโยชน์ที่น่าสนใจ ทั้งในแง่อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาสินเชื่อ และวงเงินที่เพียงพอต่อการลงทุน ก็อาจกระตุ้นให้ผู้ประกอบการ SMEs สนใจขอใช้สินเชื่อสีเขียวมากขึ้น

โดยสรุปปัจจุบันการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวของ SMEs ยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ขณะที่ภาคการเงินและหน่วยงานสนับสนุนได้มีความพยายามในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้การเงินสีเขียวเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมายังคงมีช่องว่างในการพัฒนาที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสินเชื่อสีเขียวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ หากจำแนกอุปสรรคหรือข้อจำกัดของการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเงินสีเขียวตามกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 อุปสรรคหรือข้อจำกัดการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเงินสีเขียวจำแนกตามกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	อุปสรรค/ข้อจำกัดหลัก
ผู้ประกอบการ SMEs	• ความตระหนักรู้เรื่องธุรกิจสีเขียว: SMEs ส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมสีเขียว ทั้งความตระหนักรู้และความสามารถทางเทคนิค เช่น การประเมินและวางแผนการดำเนินงาน รวมถึงความรู้ด้านเทคโนโลยี/ นวัตกรรมสีเขียว • โครงสร้างธุรกิจของ SMEs: ความพร้อมด้านฐานะการเงิน ความสามารถในการชำระหนี้ และหลักประกันยังจำกัด • เกณฑ์พิจารณาสินเชื่อสีเขียว: ขาดข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และกิจกรรมที่เข้าข่ายสินเชื่อสีเขียว เกิดต้นทุนด้านเวลาและการดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากแนวทางพิจารณาที่แตกต่างกันของธนาคาร • ขั้นตอนการขอสินเชื่อสีเขียว: ขาดศักยภาพในการจัดเตรียมเอกสารและข้อมูลโครงการสีเขียว เพื่อประกอบการขอสินเชื่อ • ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์: การเข้าถึงผลิตภัณฑ์การเงินสีเขียวยังจำกัดอยู่ที่สินเชื่อแบบ project-based ที่ใช้เทคโนโลยีสีเขียวที่มีความเสี่ยงต่ำ • การเก็บข้อมูลของ SMEs: ขาดระบบจัดเก็บและรายงานข้อมูลความยั่งยืน ทำให้เข้าถึงสินเชื่อเพื่อการเปลี่ยนผ่านและ SLLs ได้จำกัด
สถาบันการเงิน	• ปัจจัยเชิงนโยบาย: ขาดทิศทางนโยบายที่ชัดเจนจากภาครัฐเกี่ยวกับกลุ่มธุรกิจเป้าหมายด้านการลดคาร์บอน • เกณฑ์พิจารณาสินเชื่อสีเขียว: หลักเกณฑ์และกระบวนการพิจารณาสินเชื่อสีเขียวยังขาดมาตรฐานกลาง และมีข้อจำกัดในการนำ Thailand Taxonomy ไปใช้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากยังไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม • ขีดความสามารถของบุคลากร: ความพร้อมด้านองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจและเทคโนโลยีสีเขียวยังไม่เพียงพอ • การติดตามประเมินผล: ขาดระบบติดตามและประเมินผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อมของสินเชื่อสีเขียวอย่างเป็นระบบ
ภาครัฐ/หน่วยสนับสนุน	• ปัจจัยเชิงนโยบาย: การกำหนดนโยบายและกลุ่มเป้าหมายการลดคาร์บอนในภาคธุรกิจยังไม่ชัดเจน และการขาดการเชื่อมโยงเชิงระบบระหว่างนโยบายด้านสภาพภูมิอากาศกับมาตรการทางการเงิน • เกณฑ์พิจารณาสินเชื่อสีเขียว: กรอบ Thailand Taxonomy ยังไม่ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย และเกณฑ์ดังกล่าวอาจยังไม่ครอบคลุมบางกิจกรรมของ SMEs

ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง	อุปสรรค/ข้อจำกัดหลัก
	• มาตรการจูงใจ: ยังไม่มีแรงจูงใจหรือข้อกำหนดให้ SMEs จัดเก็บและรายงานข้อมูล ESG อย่างเป็นระบบ • โครงสร้างพื้นฐาน: ระบบสนับสนุนด้านคำปรึกษา ฐานข้อมูลกลาง และผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วย SMEs เข้าถึงการเงินสีเขียวยังมีจำกัด

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การส่งเสริมการเข้าถึงการเงินสีเขียวของผู้ประกอบการ SMEs ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ แต่ยังช่วยพัฒนาความแข็งแกร่งของธุรกิจและการยกระดับธรรมาภิบาลของ SMEs ได้อีกด้วย โดยมาตรการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันดำเนินการเพื่อลดอุปสรรคและส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสินเชื่อกีฬาอาจแบ่งออกเป็นสามส่วนหลักๆ ได้แก่ มาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจต่อการใช้สินเชื่อกีฬา มาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการการเงินสีเขียวที่เหมาะสม และมาตรการเพื่อสร้างระบบนิเวศที่หนุนเสริมการใช้ประโยชน์จากการเงินสีเขียว รายละเอียดดังนี้

5.1 มาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจต่อการใช้สินเชื่อกีฬา

การสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการมีความเข้าใจและเห็นถึงความจำเป็นในการปรับตัว ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเรื่องการลดคาร์บอนในภาคธุรกิจควรนำเสนอถึงประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการ/ กิจกรรมสีเขียว หรือแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวจะเป็นโอกาสหรือทางรอดให้แก่ธุรกิจ เช่น การประหยัดต้นทุนพลังงาน การเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดหรือห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ฯลฯ นอกจากการสร้างความรู้แล้ว การผลักดันการเปลี่ยนผ่านของ SMEs ผ่านกลไกห่วงโซ่อุปทานสีเขียวเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ในซัพพลายเชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือตั้งเป้าลดก๊าซเรือนกระจกช่วยแบ่งปันความรู้และให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ผู้ประกอบการรายย่อยที่เป็นคู่ค้าในการปรับตัว

นอกจากนี้ ภาครัฐควรพัฒนามาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการ SMEs สนใจดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสีเขียว เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี สิทธิประโยชน์หรือแต้มต่อในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Green procurement) สิทธิประโยชน์ทางการเงิน อาทิ การออกแบบ Fast track ในการเข้าถึงสินเชื่อกีฬาแก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีการจัดทำรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ

ทั้งในระดับองค์กร (CFO) และระดับผลิตภัณฑ์ (CFP) เป็นต้น ประกอบกับการพัฒนามาตรการช่วยเหลือที่จะเพิ่มโอกาสเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวแก่ SMEs เช่น โครงการค้ำประกันสินเชื่อสีเขียว การจัดทำคู่มือ/ คำแนะนำแสดงขั้นตอนการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวพร้อมกับมาตรการช่วยเหลือของรัฐที่เกี่ยวข้องตลอดเส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำ โดยธนาคารอาจเพิ่มบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูล อาทิ การแนะนำโครงการและมาตรการของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินเชื่อสีเขียว

5.2 มาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการการเงินสีเขียวที่เหมาะสม

การดำเนินนโยบายการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำที่มีทิศทางและมีความชัดเจน โดยควรมีการลำดับความสำคัญและกำหนดกลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่ภาครัฐต้องการส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านในระยะแรก และสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อาจเริ่มส่งเสริมจากกลุ่มโครงการ/ กิจกรรมสีเขียวที่มีความเสี่ยงต่ำ ต้นทุนไม่สูงมากแต่สามารถช่วยประหยัดต้นทุนแก่ภาคธุรกิจ เช่น การปรับปรุงประสิทธิภาพพลังงาน การปรับใช้พลังงานหมุนเวียน เป็นต้น การกำหนดทิศทางเหล่านี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ภาคธุรกิจและนักลงทุน รวมถึงสถาบันการเงินให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการเงินสีเขียวได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ภาคเอกชนอาจร่วมให้ความเห็นหรือเสนอกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพหรือมีความจำเป็นจะต้องเปลี่ยนผ่าน เพื่อให้หน่วยส่งเสริมที่เกี่ยวข้องรวมถึงธนาคารสามารถบูรณาการความช่วยเหลือและมุ่งเป้าการสนับสนุนได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับการดำเนินของสถาบันการเงินควรมีการจัดทำและชี้แจงแนวปฏิบัติการพิจารณาสินเชื่อสีเขียว เช่น ขั้นตอน เอกสาร เกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อสีเขียว ฯลฯ เพื่อลดความกังวลของลูกค้าเกี่ยวกับความยุ่งยากในการขอสินเชื่อสีเขียว และเป็นการสร้างบรรทัดฐานการดำเนินงานที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ลดการใช้ดุลยพินิจซึ่งอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ของการพิจารณาสินเชื่อที่แตกต่างกัน รวมถึงการปรับใช้เกณฑ์ Thailand Taxonomy และพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อสีเขียวให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ธนาคารควรมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำปรึกษาแก่ SMEs และพิจารณาสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3 มาตรการเพื่อสร้างระบบนิเวศที่หนุนเสริมการใช้ประโยชน์จากการเงินสีเขียว

การพัฒนาและต่อยอดเครื่องมือที่ใช้ประเมินสถานะและความพร้อมของผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจสีเขียว อาทิ Green SME Index และ Green Enterprise Index ให้มีความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาระบบการส่งเอกสารหลักฐานเพื่อรองรับการประเมินตนเอง รวมถึงการเชื่อมโยงผล

การประเมินกับมาตรการช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องและแหล่งเงินทุน เช่น ความช่วยเหลือด้านการประเมินและวางแผนการดำเนินกิจกรรมสีเขียวที่เหมาะสม การเข้าถึงเครื่องมือที่ใช้วัดพลังงานเพื่อเก็บข้อมูลและวางแผนปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การเข้าถึงที่ปรึกษาที่ช่วยวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงหรือช่วยคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับ อาทิ การประหยัดพลังงาน การลดการปล่อยมลพิษ ฯลฯ ด้วยวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ประกอบการเห็นถึงประโยชน์ของการประเมินตนเองหรือการใช้ตัวชี้วัด เพราะไม่เพียงแต่จะทำให้ทราบถึงสถานะหรือจุดที่ต้องต้องแก้ไขปรับปรุง แต่ยังสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือต่างๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจคาร์บอนต่ำได้ง่ายยิ่งขึ้น

การพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อรายงานข้อมูลของผู้ประกอบการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงแหล่งทุนสีเขียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลสาธารณะประเภทของผู้ประกอบการ เช่น การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำประปา เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินหรือนักลงทุนสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน รวมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการสีเขียวได้ นอกจากนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์การเงินสีเขียวที่หลากหลาย ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมกันกำหนดแนวทางและพัฒนาระบบการวัดและจัดเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและออกแบบการรายงานข้อมูล ESG อย่างง่ายให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs พร้อมกับการส่งเสริมให้ SMEs ริเริ่มการวัดและจัดเก็บข้อมูลการใช้ไฟฟ้า การปล่อยคาร์บอน ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีข้อมูลที่สามารถนำมาใช้วางแผนดำเนินกิจกรรมสีเขียว รวมถึงการขอสินเชื่อสีเขียว นอกจากนี้ การบันทึกข้อมูลดังกล่าวจะช่วยเพิ่มโอกาสแก่ SMEs ในการเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวหรือเข้าถึงผลิตภัณฑ์การเงินสีเขียวที่หลากหลายมากขึ้นได้อีกด้วย

จากมาตรการข้างต้นสามารถจำแนกตามบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 มาตรการส่งเสริมการใช้ประโยชน์การเงินสีเขียว จำแนกตามกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	มาตรการ/ แนวทางส่งเสริม
ผู้ประกอบการ SMEs	- เตรียมความพร้อมด้านเอกสารทางการเงิน เอกสารการประกอบธุรกิจ รวมถึงแผนการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมสีเขียว - ควรริเริ่มการวัด/ จัดเก็บข้อมูลการใช้ไฟฟ้า การปล่อยคาร์บอน ฯลฯ เพื่อใช้วางแผนดำเนินกิจกรรม/ ขอสินเชื่อสีเขียว
สถาบันการเงิน	จัดทำแนวปฏิบัติพิจารณาสินเชื่อสีเขียว เช่น ขั้นตอน เอกสาร เกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อสีเขียว ฯลฯ เพื่อสร้างความชัดเจนแก่ลูกค้าและลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการปรับใช้ Thailand Taxonomy

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	มาตรการ/ แนวทางส่งเสริม
	- พัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้คำปรึกษาแก่ SMEs และพิจารณาสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น - บริการข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/ มาตรการความช่วยเหลือของรัฐ เพิ่มเติมจากข้อมูลสินเชื่อสีเขียว เพื่อเพิ่มโอกาสให้ SMEs สามารถดำเนินกิจกรรมสีเขียวได้สะดวกยิ่งขึ้น
ภาครัฐ/ หน่วยงานสนับสนุน	- สร้างความชัดเจนของนโยบาย กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริมการเปลี่ยนผ่าน และเน้นส่งเสริมโครงการที่ช่วยประหยัดต้นทุนแก่ SMEs - พัฒนามาตรการจูงใจให้ดำเนินโครงการสีเขียว เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี สิทธิ Green procurement ฯลฯ - พัฒนาโครงการที่เพิ่มโอกาสเข้าถึงสินเชื่อสีเขียวแก่ SMEs เช่น โครงการค้ำประกัน ฯลฯ - พัฒนาคุณภาพตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินความพร้อมของธุรกิจ และเชื่อมโยงกับมาตรการช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องและแหล่งเงินทุน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ SMEs - จัดทำ Guidance ขั้นตอนพร้อมมาตรการช่วยเหลือของรัฐสำหรับ SMEs ที่สนใจทำกิจกรรมสีเขียว รวมถึงคำแนะนำเกี่ยวกับมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง - ผลักดันการเปลี่ยนผ่านของ SMEs ผ่าน Green Supply chain และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อแบ่งปันความรู้และความช่วยเหลือทางเทคนิค - พัฒนาระบบวัดและจัดเก็บข้อมูลการปล่อยคาร์บอนและออกแบบการรายงานข้อมูล ESG อย่างง่ายให้แก่ SMEs

6. แผนปฏิบัติการ (roadmap) เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินโครงการนำร่องในระยะต่อไป

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่ามาตรการเพื่อสร้างระบบนิเวศที่หนุนเสริมการใช้ประโยชน์จากการเงินสีเขียวเป็นมาตรการที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการนำมาต่อยอดและสามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์ได้จริงในแง่ของการส่งเสริมการเข้าถึงการเงินสีเขียว โดยการจัดทำโครงการนำร่องที่เป็นการประสานเครื่องมือในการประเมินความเป็นสีเขียวของธุรกิจ (Green Assessment Tools) กับมาตรการส่งเสริม/ ช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการที่สนใจดำเนินกิจกรรมสีเขียว (Green Supporting Measures) รวมถึงการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Green Funding) โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนากลไกการส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียวอย่างเป็นระบบ

แนวคิดหลักของโครงการคือการต่อยอดการใช้เครื่องมือในการประเมินความเป็นสีเขียวของธุรกิจ อาทิ Green SME Index และ Green Enterprise Index จากเดิมที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือประเมินสถานะด้านสิ่งแวดล้อมของกิจการเท่านั้น แต่จะเพิ่มการเชื่อมโยงผลการประเมินกับมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสมของหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการให้คำปรึกษา เครื่องมือวัดและประเมินเพื่อการวางแผนกิจกรรมสีเขียว รวมถึงการให้ข้อมูล และคำแนะนำด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แนวทางดังกล่าวจะช่วย ลดอุปสรรคของผู้ประกอบการในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าควรเริ่มต้นดำเนินการปรับปรุงในส่วนไหน หรือควร ลงทุนในเทคโนโลยี/ นวัตกรรมใด อีกทั้งความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลและทางเทคนิคยังสามารถช่วยประหยัด ต้นทุนการดำเนินกิจกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ SMEs ได้อีกด้วย

นอกจากการเชื่อมโยงกับมาตรการช่วยเหลือทางเทคนิคแล้ว จะมีการเชื่อมโยงผลการประเมินเข้ากับแหล่ง เงินทุนสีเขียวหรือมาตรการทางการเงินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการค้ำประกันสินเชื่อ โครงการสินเชื่อสีเขียว อัตราดอกเบี้ยต่ำ ฯลฯ เพื่อให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่สอดคล้องกับระดับความพร้อมและแผนการ ดำเนินกิจกรรมสีเขียวของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับวงเงินที่เพียงพอต่อความต้องการ

การดำเนินโครงการนำร่องนี้จะเลือกศึกษากลุ่มธุรกิจหรืออุตสาหกรรมเป้าหมายที่เผชิญแรงกดดันจาก ตลาดหรือห่วงโซ่อุปทาน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสำคัญที่มีศักยภาพในการเป็นต้นแบบของการเปลี่ยนผ่านสู่ ธุรกิจคาร์บอนต่ำ ทั้งนี้ อาจเริ่มจากการกำหนดนิยามกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในภาคธุรกิจที่สอดคล้องกับ Thailand Taxonomy เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ในทางปฏิบัติให้มากขึ้น และทำให้สถาบัน การเงินได้ทดลองใช้เกณฑ์ดังกล่าวเพื่อพิจารณาความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมต่างๆ ของผู้ประกอบการ SMEs ได้

โครงการนำร่องนี้มีเป้าหมายในการจัดทำแนวทาง (Guidance) สำหรับการดำเนินกิจกรรมสีเขียวใน อุตสาหกรรมต้นแบบอย่างเป็นขั้นตอน ครอบคลุมทั้งมาตรฐานและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ควบคู่กับ การรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลมาตรการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และแหล่งทุนสีเขียวไว้ในลักษณะที่ SMEs สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย นอกจากนี้ โครงการนำร่องนี้จะให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเครื่องมือและคู่มือ ในการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำรายงานความยั่งยืนในรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน เพื่อลดภาระของผู้ประกอบการและสร้าง ฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดทั้งในด้านการเข้าถึงการเงินสีเขียวและการตอบสนองต่อข้อกำหนดของตลาด และห่วงโซ่อุปทานในระยะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Bank Negara Malaysia. (2024). *Towards a greener financial system* (Chapter 2b). In *Annual report 2023*.
- British Business Bank plc. (2025, October). SMEs and Net Zero: UK Net Zero Business Census report. <https://www.british-business-bank.co.uk/sites/g/files/sovrnj166/files/2025-10/smes-net-zero-report-2025.pdf>
- Department for Energy Security and Net Zero, HM Treasury, & Department for Environment, Food and Rural Affairs. (2023). Mobilising green investment: 2023 green finance strategy. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/publications/green-finance-strategy/mobilising-green-investment-2023-green-finance-strategy>
- Export–Import Bank of Thailand. (2024). Sustainability-linked loan: นวัตกรรมทางการเงินเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. https://www.exim.go.th/getattachment/KnowWorld/ทำได้ดี...Sustainability-Linked-Loan-นวัตกรรมทางการเงิน/กรณีศึกษา_SLL_ตค67.pdf
- Lending Standards Board. (2025). The LSB drives fair customer outcomes in financial services.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2025, November 5). SME Bank Malaysia – High tech & green facility (Case study).
- Owen, R. (2023, March 13). Financing SME ‘greening’: UK business and policy evidence and role for local authorities [Presentation]. GreenFin Research Cluster, Middlesex University London. <https://leap4sme.eu/wp-content/uploads/2023/04/Financing-SMEs-%E2%80%98Greening-in-the-UK.pdf>
- Public Debt Management Office. (2020). Kingdom of Thailand sustainable financing framework. <https://www.pdmo.go.th/pdmomedia/documents/2020/Jul/KOT%20Sustainable%20Financing%20Framework.pdf>

Securities and Exchange Commission of Thailand. (n.d.). Climate change, carbon tax and Thailand emissions trading system (Thailand ETS).

<https://setsustainability.com/libraries/1454/item/-climate-change-carbon-tax-th-ets>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2021). Sustainable finance initiatives for Thailand.

https://www.bot.or.th/content/dam/bot/financial-innovation/sustainable-finance/green/Sustainable_Finance_Initiatives_for_Thailand.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2022). Green directional paper.

<https://www.bot.or.th/content/dam/bot/financial-innovation/sustainable-finance/green/GreenDirectionalPaper-TH.pdf>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2025). Green transition of SMEs [Symposium paper].

https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/research-and-publications-pdf/seminars/regional/northern/2568-symposium/green-transition-smes_Aug26_68.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2025). Thailand taxonomy: Background.

https://www.bot.or.th/content/dam/bot/financial-innovation/sustainable-finance/green/taxonomy/S01_TH_Thailand%20Background.pdf

สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย. (2025). Thailand sustainable finance developments.

<https://www.thaibma.or.th/doc/press/y2025/Doc012025.pdf>

**CREATIVE
CLIMATE**
Research Center

nxpo
Office of National Higher Education
Science Research
and Innovation Policy Council

OSMEP
Office of Small and Medium
Enterprises Promotion

TDR THAILAND
DEVELOPMENT
RESEARCH
INSTITUTE